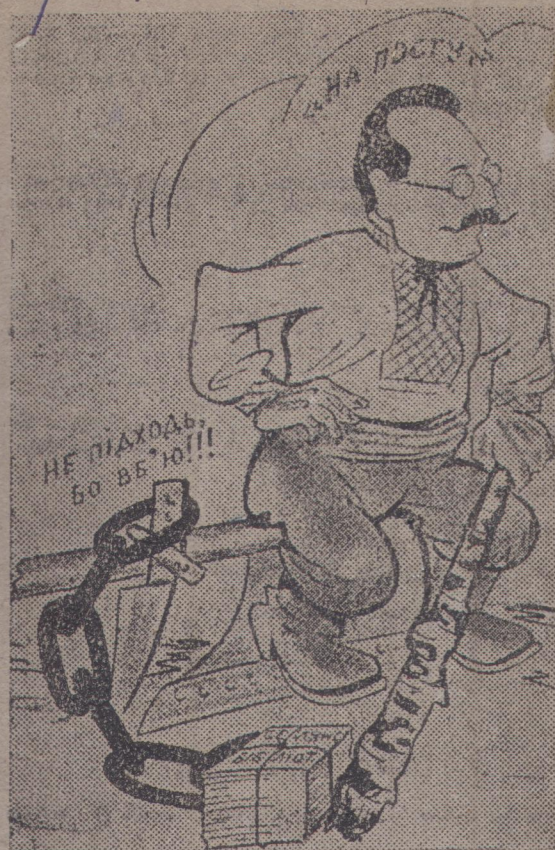

5192

ПЛУЖАНИН

1-9-2-6

П56192-99 + 01-12

„ПЛУГ“ В УЯВІ КИЯН

~1-7, 10, 11, 12

ПЛУЖАНИН

Орган Центрального Комітету спілки селянських письменників „Плуг“

№ 1 (7)

СІЧЕНЬ 1926 РОКУ

№ 1 (7)

СВІДОМА ПРОВОКАЦІЯ ЧИ НЕСВІДОМА ДУРІСТЬ

Два пункти є в відомій резолюції ЦКРКП про політику партії в галузі художньої літератури, де дані директиви що до селянських письменників. В одному з тих пунктів (9) читаємо:

„Селянські письменники повинні зустріти доброзичливі відносини й користуватися з нашої безумовної допомоги та підтримки. Завдання полягає в тім, щоб переводити їх молоді кадри на шлях пролетарської ідеології, проте ні в якому разі не збавляючи в їх творчості селянських літературно-мистецьких образів, цю конечну передумову впливу на селянство“.

Хто знає теорію й практику плужанської роботи — знає й те, що цю директиву партії „Плуг“ виконує сумлінно й успішно, міняючи методи своєї роботи залежно від обставин, залежно від руху життя. Ніколи й ні в кого досі не зароджувалась думка, що на Україні в переходову добу організація селянських революційних письменників непотрібна.

Але чого не буває на світі? Вільна академія пролетарської літератури устами свого президента М. Ялового (ив. „Культуру і Побут“ ч. 3) і устами свого віце-президента М. Хвильового (див. памфлети „Проти течії“) домовились і до цього абсурду.

Вони пропонують (нам уже доводилось писати про це в „Плужанині“ — стаття „Голова без хвоста“ в ч. 5): „Гартові“ й „Плугові“ перетворитись в... гуртки культурної самоосвіти.

Оце так підтримали селянських письменників! Їх взагалі очевидно, не повинно бути, бо ж не в пролетарську академію їм іти (хіба може академія перейменується на робітничо-селянську?).

Доводиться скороспілим прожектерам нагадати ще один пакт із згаданої резолюції — 14-ий, а саме:

„Підтримуючи матеріально та морально пролетарську та пролетарсько-селянську літературу, допомагаючи „попутникам“ і т. ин., партія не може дати монополії якійсь з груп, навіть найпролетарській, своїм ідейним змістом, бо це означало-б згубити пролетарську літературу перш за все“.

Тим часом академик М. Яловий пише: „Плугові“ треба не напинати на себе відповідальності вивіски „письменників“.

Що-ж, товаришу і ми такі письменники, як ви — академики. Може теж не напиналися б, щоб часом не тее?

Захотіли монополії, хвалитесь тим, що „вибили з рук „Плуга“ письменницький і комсомольський козир“ — це п'ять чоловік із сотні в Вапліте перейшли і... засмітили його чи то ідеологічно недотриманим

для пролетарської чи то малокваліфікованим для академії елементом; брешете в очі читачам, кажучи раз, що розвалили „Гарт“, бо громадська робота в ньому обтяжувала вам кваліфікуватися, як письменникам, а тепер — кажучи, що будете цю роботу „почасти“ виконувати; повстає проти „платформ“, а самі пишете такі, що від них у голові молоді паморочиться; повстає проти організаційних справ, проти „бухгалтерії“ в письменницьких організаціях — а самі щось таке хочете організувати (оді „гуртки культурної самоосвіти“ замість спілки селянських письменників). що невідомо куди і як їх приткнути...

Півроку доказували, що плужани — це графомани й спекулянти, що їм треба покинути літературні справи й зайнятися сільським господарством, а тепер пишете: „незабаром і решта письменників і комсомольців у Вапліте із „Плуга“ перейде“. Ого! Значить у „Плузі“ і гідні академічного титула є? Значить усі письменники і комсомольці повинні у Вапліте скупчитися? *) Що воно за академія буде — відомо тільки теоретикам „вітаїзму“ (від слова „вітати“... в емпіреях азійського ренесансу).

Одже стверджуємо, що класовий принцип організації літературних сил нашими академіками новоявленими занедбаний. Що поруч пролетарських організацій мають бути, згідно з резолюцією ЦК РКП ще й пролетарсько-селянські (а такою і є „Плуг“) — це забуто. Що між академіками і членами гуртків самоосвіти (справа хороша й помиляється той, хто думає, що ми проти таких гуртків повстаємо) — повинні бути просто письменники — це теж не враховується. Гарна система!

Заплуталась наша академія ще замолоду. Не може бути, щоб це була свідомо провокація, скерована на зруйнування організованого класового літературного руху — гадаємо, що це чи несвідомо дурість. Краще, щоб було останнє. Тоді хоч буде кому на розум наставляти.

С. Пилипенко

*) Що - правда. прийом в Академії бував раз на рік (7/х1)

Київ - „Плуг“. Секція письменників Західньої України

Зліва: В. Атаманюк, Д. Рудик, А. Будай, С. Каюк, С. Семко, Я. Струхманчук, М. Козоріс, Д. Загул, М. Морфівич.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІТРУХУ

ДО ПИТАННЯ ПРО ФОНД ВЗАЄМОДОПОМОГИ

Останній пленум ЦК „Плуга“ прийняв у своїй резолюції постанову про те, щоб ЦК виробив та ввів в життя статут фонду взаємодопомоги „Плуга“. Постанову цю доводиться щиро вітати, бо вона дуже на часі, треба тільки побажати, щоб вона як мога швидче вийшла з категорії постанови і перетворилась в життя.

Власне, питання взаємодопомоги і всяке піклування про трудівника (фізичної чи розумової праці) повинно б лежати на обов'язку відповідної профспілки і нам не слід було б йому присвячувати стільки уваги. Та вся біда в тому, що Україна багата літературними організаціями, багата настільки, що може дозволити собі розкіш міжорганізаційної боротьби, але досі немає громадсько-оформленого становища письменника як такого. Мабуть звідсіль усе лихо. Письменник у нас і досі — службовець, вчитель, безробітний (і це найважчий стан!), а літературною творчістю займається „між иншим“, література це — „побічне заняття“. До чого занедбано в нас це питання, видно хоча б з того, що досі немає певного погляду, як рахувати письменника: освітнім робітником, людиною вільної професії, кустарем-одиначкою чи ще там чим, щоб тільки не назвати його дійсного заняття.

Питання фонду взаємодопомоги в „Плузі“ треба як найхутчіш розв'язувати, реалізувати. І це тим більше, що профспілка має багато своїх спеціальних, основних завдань, і справа фонду взаємодопомоги не стоїть там на першому місці.

Підходячи ближче до розгляду нашої теми, ми зупинимось над трьома питаннями:

1. Чи потрібний фонд взаємодопомоги спілці „Плуг“?
2. Чи „Плуг“ може, має дані щоб його організувати?
3. Як практично заснувати цей фонд?

Що торкається першого питання, тут ми будемо найкоротші у вислові, бо ж воно потребує найменше доводів. Хіба мало ця потреба відчувається?

Більшість членів „Плуга“ — це молодняк, матеріально кепсько забезпечений, літературний гонорар видавництва видають страшно неакуратно і лікарськими дозами, члени, що на периферії, ще меншу мають можливість діставати акуратно свій гонорар, або хоч хутче його видобути, бо вони позбавлені можливості частіше оббивати пороги бухгалтерій та завів видавництв і т. д. і т. д.

А між тим — випадкові хвороби, потреби сім'ї, підлікування (ремонт) здоров'я (поїздки на відпочинок) — потребували б іноді хоч невеликої суми, але в певний час. Або — йде зима, треба пальто, чобіт — а ці аргументи дуже слабо впливають на рахівничі голови видавничих бухгалтерій.

Чи може „Плуг“ організувати свій фонд взаємодопомоги?

Наша спілка навіть після перереєстрації нараховує до півтора ста членів. Але візьмій тільки сотню. Сотня членів активних творців і діячів революційної літератури, це вже чималий колектив. Коли ми в середньому візьмемо щомісячне відрахування з гонорару 1 крб., наш фонд мав би 100 крб. на місяць, 1200 крб. на рік. Це вже сума, з якою

можна розпочати допомогову діяльність. Правда, мені можуть закинути, що моя середня — 1 крб., це все таки велика цифра і навряд чи на таку суму можна рахувати. Добре. Але перед нами залишається ще можливість добути де-які кошти іншим шляхом: вечірками, концертами, виданням, пожертвою і т. д.

Як практично з'організувати фонд взаємодопомоги „Плуга“?

Пам'ятаю, під час останнього пленуму ЦК висловлював один товариш думку, що цей фонд повинна засновувати кожна філія, гурток у себе, силами й коштами своїх членів і взаємно допомагати собі.

Ставити це питання так, на мою думку, рівнозначне вбити його в самому зародку. Який „фонд взаємодопомоги“ може скласти 5—10 членів? Скільки там вони можуть зібрати грошей та яку допомогу можна виявити? До того члени на периферії, що в глухішому куточку, то менше мають змогу друкуватись і заробляти. Хіба може така філія послати хворого товариша на курорт? Або хоча б допомогти справити кожу на зиму? Мабуть, що ні.

Для організації допомогового фонду потрібні більші колективи. В основі такої організації лежить той же принцип, що й в основі лотереї, страхування і т. п., щоб то: всі одночасно вносять свої невеличкі паї, але не всі і не в однаковій мірі потребують допомоги. Паї невеличкі, мінімальні, але складають суму, якою в кожній хвилі можна велику допомогу принести якому-небудь членові, що має в цьому більшу потребу.

Відрахунки в фонд од гонорару треба б установити 3%—5%. Але тут виступає ще один момент. Од якого гонорару рахувати: за художні чи за публіцистичні твори? Чи може, од усякого заробітку члена фонду взаємодопомоги?

Розв'язати цю справу можна було б, на нашу думку, постановою про обов'язкове відрахування у фонд взаємодопомоги щомісячних датків не менше, скажем, 50 коп. Кажучи іншими словами, установити вступне в 1 крб. і щомісячні внески 50 коп. Коли ж відсоток з гонорару перевищує щомісячних 50 коп. в якомусь місяці, тоді в тому місяці брати 3%—5% гонорару, зарахувавши вже сюди обов'язкових щомісяця 50 коп.

Слідуюча стаття прибутку це—випадкові суми. Улаштування вечорів, концертів та доповідів принесе де-що на фонд взаємодопомоги.

Торкаючись організаційних витрат фонду ми гадаємо, що вони будуть мінімальні, бо ж апарат фонду—це люди виборні, що побіч своїх службових занять вестимуть невеличку громадську роботу безплатно для своєї організації.

Питання організації апарату ми не розглядатимемо, бо надто вже стара й шаблонна це історія.

Тут, очевидно, не всі питання ми порушили. Їх ще багато залишається не розглянутими, але я порушую цю важливу справу і гадаю, що інші товариші доповнять все пропущене мною.

В. Атаманюк

На той час, доки суперечності між містом і селом не зовсім розв'язані—що при диктатурі пролетаріату цілком природньо—це відбиватиметься на всій цивілізації, в тому числі й на літературі.

Н. Бухарин. Вопросы культуры при диктатуре пролетариата, ст. 142.

ОДБЕРІМО ТРИЦЯТЬ!

За ініціативою драмстудії „Плуга“ Управління Політосвіти Наркомосвіти в Харкові, приблизно у березні місяці б. р., організує короткотермінові (10—12 день) курси для тих сільських письменників „Гарту“ й „Плуга“, що виявили нахил до драмписання.

Курси ці мають охопити головним чином робітників периферії — тоб-то, безпосередньо плужан та гартованців, що живуть і працюють по різних віддалених містах, містечках та селах.

Мета й завдання цих курсів для драмписьменників, звичайно, не навчити, як писати драми чи комедії, бо цього аж ніяк „навчити“ не можна, а ознайомити принаймні з головнішими чинниками техніки, елементарними прийомами, історією та розвитком драми взагалі й українського театру зокрема. Одне з чільних місць займатиме на курсах питання про завдання радянської драматургії. Знайомство з технікою та будовою драми (п'єси) як такої („архитектоніка драми“), з іншими видами сучасних, широко-розвинених в умовах нашої політосвітньої драматичної практики, як жива газета, інсценівки, агіт та політсуди, співомовки то-що.

Має бути звернено пильну увагу на самодіяльний театр, бо в ньому плужани й гартованці на місцях приймають досить активну участь.

Наприкінці курсів ухвалено перевести один чи два дискусійні вечори, з доповідями про різні напрямки, стилі та течії у театральній справі.

Нарешті, до „обов'язкового предмету“ на курсах входить відвідування вистав і знайомство з технікою самого театру, а потім обговорення тих п'єс опер та оперет, що їх будуть бачити курсанти. Безперечно, нема чого тут доводити оскільки потрібні й оскільки на часі саме такі курси для наших гарто-плужанських драматургів.

Ті численні драмтвори, що надходять „пачками на рецензію“ й „одзив“ до драмстудії „Плуга“, та сила п'єс (130), що їх було надіслано на конкурс до Відділу Мистецтв — із яких до речі сказати, дуже мало визнано за бодай задовольнюючі, а не то що за гарні, наочно доводять нам про необхідність переведення як найшвидче отаких курсів.

Але треба, щоб самі зацікавлені в курсах плужансько-гартованські „низи“ виявили як найбільше уваги цій ініціативі.

В чому ж саме полягатиме поміч і порада місцевих драмгуртків?

Насамперед, у дбайливому і вчасному виявленні контингенту слухачів курсів. Зрозуміло, що задовольнити всіх бажаючих на курси Укрполітосвіта, через брак матеріальних засобів, ніяк не зможе.

Кількість слухачів встановлено в 30 із обрахунку: 20 тов. „плужан“ і 10 — „гартованців“.

Тож ясно, що делегувати на курси доведеться людей, які найбільш виявили себе й мають далі працювати саме в галузі драмтворчости.

Крім того, для найбільш доцільного збудування „учбового програму“ курсів, треба також завчасно, подати до Оргбюро курсів через свої організації — ЦК „Плуга“ й „Гарту“ свої зауваження відносно програму й плану курсів, який розісланий „Плугом“ по всіх філіях і більших л/гуртках.

Хай місцеві організації „Плуга“ й „Гарту“ поставляться з належною увагою до кандидатур курсантів, що би жодне місце (і так обмежене кількістю) не пропало дурно, а самі курси принесли максимальну користь.

Дмитро Грудина

ТЕОРІЯ ЛІТЕХНІКА

ПОГЛЯДИ В. І ЛЕНІНА НА ЛІТЕРАТУРУ

Серед великої літературної спадщини, що її залишив В. І. Ленін—питанням літератури й мистецтва присвячено лише кілька сторінок.

Як літкритик—Ленін рідко виступав, проте й ті нечисленні виступи його дали дуже багато нам і завше мали найсерйозніше керуюче значіння.

Найскравіше свої погляди на літературу т. Ленін виявив в статті „Партійна організація і партійна література“, що датована 13 листопада 1905 р. У ній з найбільшою чіткістю порушене й розв'язане питання соціальної обумовленості і класового характеру літератури.

Багато найважливіших думок В. Ілліча дійшло до нас у спогадах Кл. Цеткін (уривок з них подано було в ч. 2 „Плужанина“, ст. 2). „Мистецтво належить народові“—ось та основа думки Ленінової і його головна вимога—здійснення цього лозунга.

У статті з приводу смерти Л. Толстого читаємо: „Толстой—художник відомий мизерній меншості навіть у Росії. Щоб зробити його великі твори здобутком для всіх, потрібна боротьба і боротьба проти такого суспільного ладу, який засудив мільйони і десятки мільйонів на темряву, забитість, каторжну працю й злидні,—потрібний соціалістичний переворот“ (т. XI, ч. 2).

І далі читаємо у В. Іл. Леніна: „Толстой смішний як пророк, що знайшов нові рецепти врятувати людство, і тому цілком мізерні закордонні й російські „толстовці“, які захотіли перетворити в догму як раз найслабші частини вчення Толстого. Толстой—великий, яко виразник тих ідей й настроїв, що зформувалися у мільйонів руського селянства саме перед наступом буржуазної революції в Росії... Ідеологією східного ладу, ладу азійського і є толстовщина в її реальному історичному змісті“... (т. XI, ч. 1 і 2).

Ленін визначає вчення Толстого як свого роду реакційний, утопічний „феодальний“ соціалізм, що все ж має в собі „безбоязну, відкриту, нещадно-різку постановку найбільших найпроклятутих питань нашого часу“... „Спадщина Толстого бере і над цією спадщиною працює російський пролетаріат“...

Високо ставив В. Ленін М. Горького, з яким багато років був у дружбі й листувався... „Горький—безумовно дуже видатний представник пролетарського мистецтва, для нього він багато зробив і ще більше може зробити“... Вагання Горького на політичній позиції і перехід до „махістів“ і „одзовистів“ не похитнули такої оцінки, вони лише викликали з боку Леніна різку відповідь групі, що відкололася.

Ще й через три роки після цього Ленін визнавав Горького за „революційного письменника“, вказуючи в одному з своїх листів до Горького з приводу амністії 1903 року, що „революційному письменникові можливість помандрувати по Росії (по новій Росії) визначає можливість в сто разів більше вдарити потім Романових і К^о. (Ленінський збірник. ПЗ. 1925 р. ст. 145).

Року 1919 Ленін дає високу оцінку романам Андрі Барбюса („В огні“, „Світло“): „Перетворення цілком темного, цілком забитого

ідеями і забобонами „обивателя-масовика“ в революціонера саме за впливом війни, показано надзвичайно сильно, талановито, правдиво“ (т. XVI, ст. 280).

Пізніше року 1921 дає В. Ілліч гостру рецензію на книжку Аверченка „Дюжина ножів в спину революції“, що була видана в Парижу. Закінчує рецензію В. Іл. іронічними словами: „Де-які оповідання, на мою думку, варто передрукувати. Таланти треба заохочувати (т. XVIII, ст. 416).

Власне, це майже й все, що до оригінальних критичних виступів т. Леніна. Решту — погляди Леніна, його літературні симпатії знаходимо в спогадах різних авторів, в листах.

Загальну думку з цих матеріалів можна вивести таку: Ленін — великий реаліст у політиці і в мистецтві давав перевагу зі всіх напрямків — реалістичному.

Велику любов Ленін мав до літератури класичної: Шекспіра. Шілера, Байрона, Пушкіна, Баратинського, Тютчева Некрасова, Тургенева, Щедрина. Про це свідчать А. Луначарський, П. Лебедев, П. Лепешинський і ин.

Ленін не один раз гостро засуджував крайності молодого мистецтва, що ще не перебрало революційної доби, переважно в галузі образотворчій. З другого боку не має жадної підстави вважати геніального революціонера свого роду „канонізатором класиків“, „охоронником літературних традицій“. Ленін завше був прибічником наступництва (преемственности): „Красиве треба зберігати, брати його за зразок, виходити з нього навіть коли воно „старе“. Чомунам треба відвертатися, відмовлятися від нього, яко від вихідного пункта для дальнішого розвитку, лише на тій підставі, що воно „старе“?“

Разом з тим маємо передані Кл. Цеткіною думки Леніна, які свідчать, що Ленін аж ніяк не заперечував історичної законності шукання нових шляхів у мистецтві:

...„Збудження нових сил, праця їх над тим, щоби створити в Радянській Росії нове мистецтво й культуру — це добре, дуже добре. Бурний темп такого розвитку зрозумілий і корисний. Ми мусимо наздогнати те, що було згаяно протягом століть і ми хочемо цього. Хаотичне шумування, гарячкові шукання нових гасел, що сьогодні сповіщають „осанну“ певним течіям в мистецтві і в галузі думки, а завтра кричать „розіпни його“ — все це неминуче. Революція розв'язує всі сковані перед цим сили і випирає їх з глибин на поверхню життя“. (К. Цеткін. Спогади про Леніна. „Коммунист“ ч. 27. 1924, ст. 10).

Говорячи про поняття свободи в буржуазному суспільстві, яка уявляє з себе „замасковану (чи облудливо замасковану) залежність митця від грошового мішка, від підкупа, від утримання“ — пише Ленін таке:

...„Ми, соціялісти, розкриваємо цю облуду, зриваємо фальшові вивіски — не для того, щоб здобути позакласову літературу й мистецтво (це буде можливим лише в соціалістичному безкласовому суспільстві), а для того, щоб лукавій і вільний, а на ділі зв'язаний з буржуазією літературі протиставити дійсно вільну, одверто зв'язану з пролетаріатом літературу.

Це буде вільна література, бо не користь і не кар'єра, а ідея соціалізму і співчуття працюючим будуть вербувати нові й нові сили в її ряди. Це буде вільна література, бо вона буде служити не „пресищенної героїне“, не „верхнім десяти тисячам“, що нудьгують і страдають від ожиріння, а мільйонам і десяткам мільйонів працюючих, які складають цвіт країни, її силу її майбутнє.

Це буде вільна література, що останнє слово революційної думки людскости запліднить досвідом і живою працею соціалістичного пролетаріата, яка створить постійний обопільний зв'язок між досвідом минулого (науковий соціалізм, що закінчив розвиток соціалізму від його примітивних, утопічних форм) та досвідом сучасного (теперішня боротьба товаришів робітників)...

... За всю цією працею (літературною) повинен слідкувати організований соціалістичний пролетаріат, всю її контролювати, у всю цю працю, без жадного виключення, вносити живий струмок живої пролетарської справи, віднімаючи, таким чином, всякий ґрунт у старовинного, напів-обломовського, напів-крамарського російського принципа: письменник „пописує“, читач „почитує“.

Ці слова Леніна, висловлені ще року 1905 в статті „Партійна організація і партійна література“ (т. VII, ч. I ст. 21) не втратили своєї гостроти й нині, саме в добу гарячих суперечек та напруженого шукання творчих і організаційних віх літературної лінії.

Мих. Марусик

ПРО ТУ-Ж ТЕХНІКУ ДРАМПИСАННЯ

Стаття В. Т. „Де що до техніки драмписання“ в ч. 6 „Плужанина“ дійсно, як це зауважила в примітці і сама редакція, викликає низку думок, що протирічать твердженням автора статті. Цих протиріччя не можна не торкнутися.

1. Автор В. Т. пише: „Більше яв — більше руху, динаміки“. Це твердження в такій абсолютній формулювці вимагає розшифровки, не можна бо так просто встановлювати функціональної залежності між кількістю яв та динамікою. Виходить, ідучи за автором В. Т., дуже просто: щоб була динаміка, рух, треба писати як найбільше яв. Тут треба насамперед розібратися, що то є та динаміка в драмтворові, тоді видно стане, що і яв можна мало мати, а динаміки буде багато і навпаки.

Ця остання є художньо відображена дія, що й становить основний елемент драмтвору. Треба, щоб дія уперто розвивалася, чи як кажуть — „наростала“, а для цього треба утворювати умовини, треба, щоб усі нові яви сприяли розвиткові єдиної драматичної дії. Отже, драматична боротьба — це те, без чого не може бути драмтвору. Наростання динаміки можна досягти, вводячи в боротьбу нові активні сили в групах, що ведуть боротьбу з героєм, посилюючи акцію всіх учасників цієї боротьби. Посилюють дію ще такі моменти, як глибокі переживання щастя, розпачу, страждання, розчарування, ненависти, захоплення, хитання волі. Ці останні надають дії чинности драматизму. Тут же таки й про саму мову треба сказати, бо це те ж не маловажний чинник в розвитковій драмдії. Накопичувати силу різних абстрактних міркувань, афоризмів, вселяких балачок, що не тичуться вже основної думки, значить — підірвати основу драмтвору — динаміку.

2. „Драматург мусить додержуватися трьох тісних рямців сцени і зв'язаний особо умовним так званим театральним часом“, так каже В. Т. Ну, ясна справа, що ця єдність часу, місця в наші дні не що інше, як анахронізм! Давно вже драматурги ще за Шекспіра викинули ці закони обмежності, встановлені греками в старому світі.

3. Як логічна послідовність вищезазначеної думки у автора статті є розподіл твору „на 5 стадій“, як і застереження від багатьох дієвих

осіб. „Багато дієвих осіб не слід давати“ бо це на думку автора внесе „хаотичність“. Взагалі, в цьому місці автор статті говорить парадоксами. От перевірьте: В. Т. каже:

а) „Більше яв — більше руху, динаміки“, б) „кількість яв може залежати від числа дієвих осіб“, в) „Багато поодиноких дієвих осіб вносить тільки хаотичність, зайвий баласт“... (?)

Сила дієвих осіб, належність їх до різних соціальних шарів спонукали Шекспіра як раз відкинути отую стару єдність. Виходить, що про дієвих осіб треба щось інше сказати. Сприяти єдиній дії можуть лише дієві особи з закінченими, цільними характерами, певні типи з певних життєвих умовин. Візьмемо хоч українські побутові п'єси Тобілевича чи Старицького. Там найнезначніші персонажі, як ви їх тільки раз бачили, вже не забуваються, бо вони закінчені, щільно сплетені, сприяють розвиткові дії, а їх ніби-би то можна було викинути й ставити виставу (де-не-де так і робилося, як не було людей), але то вже не твір зазначених письменників. Приклади: ролі сватів з „Безталанної“, пана Надієвського з Мартина Борулі і т. ин.

4. „Ознайомившись практично з методом архітекτονіки, йому (поч. драматургові) легше буде перейти на чотири, три й на один акт. Найтяжчою працею з'являється писання одноактового твору“. Знову навиворіт. Архітектоніка — чисто технічні прийоми архітектури — вимагає і в п'єсі насамперед співвідношення частин, розбивки драмтвору на акти, яви та встановлення співвідношення між такими. Виходить, що кожна нова дія, ява, розділ вводять щось нове в сюжетну установку. Огож, що більше твір, то складніша справа з цього боку. А як закони архітектоніки загальні є для великого й для малого твору, то треба починати з малого, йдучи до великого.

Хороший був-би, здається, отакий шлях, щоб техніку драмписання розвинути: спочатку взявшись за інсценізування, тоб-то опрацювання готового сюжету, лишаючи незмінним текст інсценізованого твору; далі, перейти до імпровізацій — де дана величина є лише сюжет якогось твору, що зовсім вільно імпровізується автором, не додержуючись данного тексту; ще далі — твори з власними сюжетами, ідучи від одноактових п'єс до складніших.

Всім, хто цікавиться справами драмписання, треба неодмінно познайомитися з законами архітектоніки, бо без цього не можна творити гарні п'єси.

Радимо нашим читачам в цій галузі такі книжки:

Вольштейн В. — Драматургия. Метод исследования драм. произвед.

Гессен Роберт — Технические приемы драмы.

Думи — Театральная техника.

Керженцев — Творческий театр.

В. Муринедь

ЛІТ ПРАКТИКА

ТАК, ЯК ВОНО БУЛО

Стась прокинувся.

... Сонце упало в кімнату крізь вікно і розляпалось по брудній підлозі...

Бачте, коли на тім тижні була зима, а сьогодні вже веснить, так це може на людину вплинути, а Стась людина в повному розумінню цього слова: з руками, ногами, головою, м'язами, нервами, і ще що потрібно.

Так от:

Стась прокинувся і побачив весняне сонце, що розляпалось по брудній підлозі, серед висмоктаних „бичків“, онуч та ще кой-чого... Схопився й сів на ліжкові...

Хотілося схопити сонце в обійми і завести його у буйному танку — та сонце від Стася далеко (за кілька мільйонів кілометрів), а стілець ближче, — тому Стась в одній білизні закружляв по хаті, обнімаючи стільця...

— Трам-тара-рам-там-там... Хай живе сонце! Ур-р-аа!

Зрозуміло.

Весна на дворі. Простісінька весна: з небом, сонцем, дощем, струмками та калюжами. Сонце й небо вгорі. Калюжі і струмки внизу. Сонце і небо в калюжах і струмках, а до того теляча радість у серці в Стася — от вам і весна.

Зібрав на підлозі „бички“ і витрусивши тютюн, закрутив товстенну цигарку.

Одягаючись мугикав під ніс пісню, що чув, як допризывники співали: бо ми робітники, ми числом великі — ножів і куль — не боїмося ми.

Зодягнувшись, портфеля під пахву і в Горком. Да, пак. По дорозі підшамати в „Ларьку“.

— Весна... Ех, і хаа-рр ашо!

Кинув цигарку і затягнувся свіжим повітрям. Хотілося бігти наперед з трамваями, прольотками, перекидатись, скинути чоботи, закотити штани і бовтатись у калюжі, як маненькому.

— Здрасте! — Залетів Стась в канцелярію Горкому. На його привітання ніхто не відповів, бо в канцелярії і не було нікого.

— Не хоче - не треба, — кинув портфеля на стіл, сів верхи на стілець і рішив нічого не робити, поки зійдуться „Горкомовці“.

Під вікном цвів день. Торохкотіли бруком підводи, грузовики, сновигав натовп. А сонце кричало і крик соняшний, як повинь, затопив місто. Було легко. Було хороше. Сама собою напрошувалась пісня:

нікогда, нікогда

Комунари не будут рабами.

Факт, що не будуть. Хороша пісня... і у когось то варе в голові такі пісні складати?

Побачив у вікно: — шла машиністка Горкому, комсомолочка Соня Фарбер, маленька дівчинка, худорлява, з вузькими плечима, з сухими довгими пальцями.

Сховався за двері. Кроки. Рипнуло.

— Агов-га! — і кинувся вперед.

Соня захиталась і крикнувши, впала на нього.

— Чудак, Стась, хіба так можна?..

А хіба Стась розуміє? Стиснув в обіймах дуже... Вона така тендітна і наче світиться на сонці.

— Ой, чудак, Стась, хіба так можна? — больно...

— Ех ти, занудочка, моя мильная! — пустив.

Стало якось неприємно. Почував, що обняв Соню не по-товариському. Подумав:

— Весна, чи що? — і притих.

Збирались ребята. На обличчях весна. Куртка на розпашку і кепка таким фертом на макушці.

— Дайош весну! Дайош роботу!

В Горкомі чекав лист.

Стась листувався з багатьма товаришами і це його не здивувало. Розірвав конверт і витяг розмашисто списаний клапоть паперу.

„... Губком командує мене до вас на дитроботу. Незабаром буду...“

Ще де-що.

— ... як живеш? — Вітай ребят...“

І внизу карлючка:

„Рудь“

Рудь — це було в минулому році. „Стрельнув“ за дівчиною. Вона за ним і... на цьому скінчилося. Переброска. Майже не думав. А тепер солодке вщипнув за серце лист.

— Майя Рудь... Харашо! — останнє слово крикнув на голос.

— Чого це ти? — запитав секретар Горкому.

— Нічого... Новий „кіндермахер“ до нас їде, стара знайома... от і зрадів.

— Ото і все? — знову запитав секретар. — Знаю — сьогодні повідомлення одержали...

Зав. Е. К. О. засміявся.

— Зрозуміло-ж, що він радіє не тільки того, що у нас одним хорошим дитробітником більше буде, тут весняне питання значну роль відіграє...

Стась теж засміявся. Запхнув листа в кешеню і кудись побіг.

Весна. Буяло сонце. Буяла кров у жилах.

Майя Рудь — розумна дівчина, хороший дитробітник, і товариш, і весна, і... і... і...

— Весна... „буза“... Любить хочеться. А не можна по-скотячому. Новий побут будувати треба... Да...

Ішов, гуляючи, роздивляючись на натовп та вітрини.

— Стась! — почулося ззаду.

Повернувся:

— Майя. Уже? Здорова!

— Уже й приїхала... Здрастуй! Тільки но з потягу... Блукаю, шукаючи кого небудь із знайомих ребят. Була в Горклубі — пусто.

— Сьогодні партдень.

— А ти ж що, — саботуєш? — суворо підвела очі.

— Ні, — засміявся Стась, — у нас же ввечері збори... Знаєш, ходім, як хочеш шамати, до „Ларька“ завітаємо, побалакаємо.

Пішли розмовляючи.

У Стася під кожанкою розквітали гвоздики.

У Майї?

Ятрилися чуття, що були в минулому році...

Майя зареєструвалася де слід. Побігала по належних установах і знов до Стася:

— Де мені знайти квартиру? Комхоз не дає, а у Мані, знаєш, як тісно... Стась подививсь на стелю, поколупав оливцем у потилиці.

— Гаразд, я тобі ввечері скажу; будемо разом іти на ячейку.

Стась думав.

Стась важив „за“ і „проти“.

Стась за новий побут і тому він повинен обмірковувати це питання.

— Майя Рудь. Майя — Май. Май — травень — сонце, квіти, зелень, радість, енергія, робота, буза і т. д.

Пів до сьомої Майя зайшла до Стася.

Стась лежав на койці і, звисивши одну ногу, бовтав нею.

— Ну! Ходім на ячейку?

— Хадьом.

Вийшли.

— Ну, як із квартирую?

— Найшов... Цеб-то — ні... Взагалі — „буза“... Мені з тобою треба побалакати... Добре?

Зрозуміло, що добре.

Стась красномовий парняга, але тут його красномовство в командировку поїхало.

— Бачиш... Ти пам'ятаєш минуле літо? Ну, от я й рішив. Я тебе люблю і поважаю, як товариша... Ти, Майя, не протестуй — ти дуже хороший товариш... Ну... от і давай зійдемося і будемо жити разом... от, і взагалі ти, Майя, красива дівчина, — спромігся Стась на зовсім не потрібний комплімент. — Потім квартира... Знаєш же, яка тепер житлова криза...

Кінець був такий, що Майя мимоволі засміялась, але зразу ж притихла.

— Ти справді? Не шуткуєш?

— Зрозуміло „справді“.

— Майя мовчала.

Під білою блузкою щось невимовно молодко трепикало.

— Значить так?

— А так — міцно стиснула йому руку. — Тільки... аби ти не курив.

Сонце котилось на захід. Червонілися вікна. По бруку тупотів піонерський загін. Червоні „труси“. Шаровари. Косинки. По-переду барабанщик:

— Трак-та-ра-так-так-так...

У Стася в грудях серце росте. Стась стає на тумбу, що край тротуару і салютує:

— Піонери нового життя, будьте готові!

Майя коло нього.

— Будьте готові!

Піонери дивляться на знайомого Стася, що сьогодні такий незвичайний, ще ясніший, ніж завжди, та на незнайому комсомолку з червоною косинкою на шиї і весело та бадьоро відповідають:

— Завжди готові!

А. Первомайський

МАТИ

(Образок із минулого)

Та-й осінь тая-була!

Що-дня то далекий, то близький гуркіт, сухі постріли. Що-дня червоні возили поранених, а кулі заривалися в селянські стріхи й не було, здається, хати, де в білих стінах чорних дірочок не малося.

Коло Мотриної хати ріс оріх.

Повний, соковитий оріх, листя на зиму скидати почав; тут його кулями й підрізало. Пошепило стовбура: гілки поперебивані безсило повисли. Горіх улюбленим був Мотриною маленького, — вона тепер Юрчика на двір і погулять не виносила; як дізнається — дерево хтось поламав — тоді що?

Коли починалася стрілянина — Мотря хапливо бігла до бабиного льоху з дитям. Чоловік її відламував од оріха гілочку й приносив в синові; той брав у кулачки й спокійно засипав. Як-же, пересидівши, назад приходили, — несли так його, щоб оріх ув очі не кидався.

Можливо, що Юрчик і бачив пощеплене дерево, — тільки-ж мовчав.

Сьогодні ввечері не спромоглася вибігти своєчасно до льоху. Доки впоралася, нагодувала, син спатъ захотів — колихатъ треба. На дворі вітер шумів, поперебиваними гілками бив стріху; чокання в призьбу, свисту й не почула. Чоловіка нема, забарився в полі, — десть лежить, мабуть.

Побігла до сіней двері підперти, — щось у стелі шурхнуло, вдарило в стіну й порох в очі зайшов. Скам'яніло постояла, подивилася, тоді кинулась до хати, схопила Юрчика й на піч.

— Захисти й помилуй, мати божа! Помилуй нас грішних!

В баби Катерини вчора всі на печі сиділи й нічого. Змилуйся, мати божо!

На печі мало місця, ледве одна вміщається. Зігнулася Мотря, дитя до стіни поклала, в самий куточок; може й обійдеться сьогодні.

Прислухалася: чути в трубі, як вітер свище, гуде, лячно так... Раптом задзвеніли шибки, здрігнулася хата й полум'я каганця заходило в усі боки. Тіні в хаті потанцювали ніби-то, заспокоїлись. Тихо.

Мотря повернулася; дула-дула на каганець — він горить. Хутенько тоді злізла, потушила і знову на піч. Лягла спиною до Юрчика, щоб до вікон дивиться; а може хату підпалить?

Ні, червоного в вікнах не видно; темні вікна, як темна глуха осіння ніч.

За горою десть б'ють гармати; не чути того гуку гарматного, а здрігаються шибки, здрігається Мотря й нервово все ближче, ближче присувається до стіни.

Одна тільки думка: — заступи й помилуй невинну дитину! Воно-ж маленьке, сльвооке, волосся на голові кучерями вже береться, — помилуй дитину!

В темноті не помітно, що Юрчика обличчя почервоніло, налилося кров'ю; хлопець до стіни притиснутий, ворухнутися не може. Якесь драння голову закрило; на печі сохло, впало й закрило.

... Ех, стоїть на дворі пощеплений оріх, не спить у хаті зажурена Мотря, шпурляє вітер перебитими гілочками, як шпурляють думки неспокійні; і над усім ніч осіння, ще й з гуком дубовим. Юрчик посинів... А мати все ближче й ближче до стіни; своїм тілом дитину захищає.

Біля хати, зігнувшись, перебігло сіре листя; тремтіло де-не-де й на деревах. Одна гілочка відірвалася й стукнулася об віконне скло. Мотря злякано перехрестилася.

В. Нефелін

ВОРОНА Й ВЕЛИКИЙ ЧОЛОВІК

(Пам'яті В. Леніна. З англійської)

Був колись Великий Чоловік. Як у більшості справді великих людей його особисте життя було зовсім звичайне. Він мав багато щирих друзів і частенько жартував під час своєї спішної напруженої праці.

Маленька обідрана ворона порпалася у смітті. Одного разу перелетівши долини потрапила вона до міста, де жив той Великий Чоловік. Ворона сідала на міський мур і дивилася на його щоденну працю, і до краю обурювала її та велика любов і пошана, яку нарід висловлював цій людині.

Ця мізерна пташина, що жила з падла, їжачила своє обсмикане пір'я, крутила на всі боки своєю облізлою шиєю і кричала гучним, істерично-пронизливим голосом:

„Я теж велика!“ — крикала вона, „дивіться на мене!“ І вона почала співати пісеньки про Великого Чоловіка, його товаришів і справу, якій вони себе присвятили. То були досить підлі і брудні пісеньки і до того — в них не було правди. Не багато, хто чув ці пісні, проходячи повз неї, і вони тільки посміхалися, знизуючи плечима. Це раз-у-раз дужче розлютовувало маленьку ворону, і вона ще більше викривлювалася і пишалася в обсмиканих пір'ях, ображена в своїх гордощах.

І вона десь полетіла і за неї довгий час не було нічого чути.

Але от Великий Чоловік умер. Вмер у розпалі своєї праці, не витримавши надмірного напруження, а це найпочесніша і бажана смерть для великої чесною людини.

І коли маленька ворона прочула про це, вона прилетіла знову назад.

Вона прилетіла до того місця, до освітлене соняшним промінням лежало тіло Великого Чоловіка. Його члени нарешті нерухомі. Його дужі, упевнені руки лежать спокійно. Його обличчя суворе, повне сили й чуда, бо відбивало розум і душу цієї людини — мертво, але відважно звернено до сонця. Тоді ця маленька посмітюха рвучко злетіла долі.

— „Бачите, бачите“, крикала вона. „Ця людина — ніщо, я завжди це казала.

Велика — лише я!“.

Чарльз Ашлей

КЛЕНОВИЙ ЛИСТ

Ема нетерпляче чекала вечора. За дверима, через коридор, бряжчав посуд і вона мимоволі ловила цей звук.

Тулилася до спинки подерлого крісла, підобгавши ноги і куталась у квітчасту хустку.

В руках: „Політграмота“ Коваленка, на столі: „Український язык“ Синявського

Вже важко, через сутінь вдивлялись і розбирати.

— Товаром називається всякий продукт труда, удовлетворяющий какой либо потребности общества...

„Товаром називається“... повторювала стиха Ема, одірвавши зір від книжки.

В задумі. Очі вгору. Скривились нафарбовані губи, іронічно піднялася напудрена щока.

Правдиво?

В думках промайнуло декілька сценек з життя...

Ема стояла біля дзеркала. Попружка брудного ліфа з затищеною блакитною стрічкою зсунулась з правого плеча... Впали чорні пасми волосся... їх ловко підбирала швидка рука... і плела...

В кімнаті зимно. Тіло синіло.

„Вишневий сок“ звеселив обличчя; згорілий сірничок додав дві брови шнурочком.

Думки пливли.

Чомусь згадалься герої буржуазних романів, а врешті... хустка і в ній зав'язані 12 копійок.

Швидким кроком вийшла на вулицю.

Сірий туман спустився низько. Горіли поодинокі лихтарі. Всі будинки і все місто ніби у великій лазні і і пара її запеленювала світ.

В голові порожньо. Різало в череві і муляв ногу подраний, але чемно залатаний черевик.

Підтягла панчошки

Пішла вулицею, схиливши голову й одвертаючись від нахабних лихтарів, що зіркали в очі, зазирали в обличчя під квітчастою хусткою..

Стала на розі. Темно.

А в голові рядки:

„Товаром називається всякий продукт...удовлетворяющий общество...

Гадюкою текло коло серця. Комісія... Чистка... Скорочення.

Одмахнула мрії і швидко підвела голову вгору. Насупроти йшла сіра шинеля, ноги у великих чоботях човгали міцно і вистукували підковами.

— Продайошся?—з притиском кивнув головою.

— Да — твердо, рішуче Ема.

Кашкет — під руку.

Торгувались...

Ема сходила на східці. Незграбне цокання підков у слід.

В кишені 62 копійки.

П. Луцький

ВЕЧІР

... Сьогодні Грудень чи Травень?

Иней чи вишні цвіт?

Зібгаю св'й чуб кучерявий,

Жменею пісню в світ.

Дні мої повіддю линуть,

Мої комсомол'ські дні...

Та знову стрів я Ніну

І сум у груди мені.

... Чубом на „Вісти“ схилюсь

(за шибками ясенів у цвіту)...

Пройдеш ти мрією, мила,

Я на - глядці теж підю.

Хто нам стежки торує

У різні сторони? Хто?..

Вечір морозом гаптує

Чорне твоє пальто.

Вечір у тінях карих

Очі полоще твої,

Він мені серце покрав

На дрібні маненькі пісні.

Микола Нарушевич

ЖАЛІБНИЙ МАРШ *)

Ви в лавах червоних у праці росли

І разом ішли до комуні.

Сьогодні над вами прапор нахилився

Під сонцем криваво і сумно.

Нехай спалахнуть ворожі серця,

Вогнисто земля запалає, —

В крові захлинувся на віки злий цар,

Зірвали батьки з нас кайдани.

Тепер, коли правда цвіте на землі

Червоно, весело і юно,

Хай виросте зерно в широкий ріллі

Мов хвиля — могутня комуна!

Так спіть же спокійно, бо в наших
серцях

Наш Ленін промінняно сяє,

Ми ж підемо шляхом вперед до кінця

В широких робітничих лавах...

Ол. Конторин

*) Цього вірша написано на замовлення учнів школи (дивись лист на стор. 32).

Ан. Шмигельський

ПРО ЛЕНІНА СПОМИН

Що - року в жалобі день цей.
 Зажурно схиляємо чола...
 Звичайне маленьке серце
 Неначе спинилося вчора...
 В жагучім болі глибоко
 Ховаєм обличчя риси...
 І гостре, прищулене око
 Пронизує серце списом...
 І хочеться вийти за місто.
 Де с'чень засотує клени...
 Там далі напоєні змістом
 Великої пов'сти — Ленін...
 Приваблює кам'яна тиша —
 Все далі і далі за місто,
 А спомин на обрії вишив
 Знайоме, лице комуніста...
 На вікнах різбярським лезом
 Накреслив фантазію с'чень.
 Дивлюся в зажурене плесо —
 Теплі Леніна вічі...
 Ховаю обличчя, риси
 В жагучім болі глибоко, —
 А гостре, прищулене око
 Пронизує серце списом...

Ан. Шмигельський

ПОЛЯМИ

Іду полями... Золотів...
 Зове блакитна далечинь...
 Поля. І я, і всі — не ті,
 Що там гойдалися вночі.

Спереду жито кучерявить,
 За обр'ї котить хвилі — сум...
 А в думці привидом уява...
 І я — у морі, я іду...

Десь перепел дзвенить, хававка...
 Я ліг стомившись на межу...
 І сумно й радісно, що завтра
 Ці жовті коси острижуть...

Уже остригли жовті коси.
 Снопи до дому хтось повіз, —
 А поле — голе, поле — босе,
 І ронить небо краплі сніз.

В підхмар'ї сірому розпука,
 Що дні блакитні одцвіли,
 Журливо сипле дзвони — звуки
 Незримий ключ: — курли, курли...

В рясних туманах сіра мряка,
 А в голові: Коли?...
 І якось журно, тоскно якось,
 Що дні блакитні одцвіли...

Гудуть і двиги ять машини: —
 То на току кипить життя,
 І десь в просторах темно-синіх
 Співає, дише паротяг.

По рейках весело вагони:
 Та - та, та - та, та - та, та - та...
 А схід рубінами червоно
 Криваві тіні розкида...

А схід рубінами червоно
 Різнув дорогу в ясний край...
 Вже навантажені вагони
 По рейках важко: та - та - та...

Полями, горами, ярами —
 Кудись — кудись, кудись - кудись, —
 Туди, де велетні стовпами
 Під небо димарі знялись...

За днями — дні, за роком — роки...
 І там, де снили тихим сном,
 Під небо гордо і високо
 Знялись — „Шатурка“, „Дніпрострой“.

Ст. Голенко

ЛІШ ДИСКУСІЯ

ПРО „БЕЗПРИСТРАСТНІСТЬ“ РЕДАКЦІЇ „КУЛЬТУРА І ПОБУТ“

Досі ми вважали, що додаток до „Вістей“ — органа ВУЦВК'а є також орган ВУЦВК'а, але виявляється щось інше. Ще в літку під час особливо гострої літературної дискусії, коли редакція „Культура і Побут“ клала в кошик всі дописи, статті й листи до редакції, які були не на користь М. Хвильовому і К-о, тоді-ж „Плуг“ був порушив навіть питання про бойкот „Культура і Побут“, що опинилася була в руках літературних „діячів“ (неправий В. Поліщук, коли в своєму „геніяльному“ творі „Назадництво Гарту“ в примітці каже, що „Плуг“ об'являв бойкот „Вістям“). То ж після того неначе редакція „К. і П.“ трошки образилася, навіть образилася і, розсердившись, стала проявляти свою толерантність. Але не на довго. Знову, коли почалася літературна гризня пророків азійського ренесансу Вапліте) з „просвітянським Плугом“, редакція „К. і П.“ знову втратила свою невинність і поступає не яко орган ВУЦВК'у, а свого роду, яко азійський „напостовець“, навіть, із хронікальних заміток викреслюється все те, що не подобається „Вапліте“, або йде їм на хибу. Прикладом в числі з „К. і П.“ викреслено постанову ЦК „Плуга“ про характеристику вчинку п'яти членів „Плуга“, що, вийшовши із „Плуга“ у „Вапліте“, порвали органічний зв'язок з „Плугом“ ЦК „Плуга“ їхній вчинок так характеризував: вважати, що вихід із літературно-громадських організацій, (що між іншим допускають працю одноразову в співвзвучних організаціях, згідно свого статуту), являється актом хибним і скерованим на ослаблення революційного літературного руху“.

Оці як раз слова цнотлива редакція „К. і П.“ викидає, бо вони, бачте, йдуть не на користь „Вапліте“. Аналогічні випадки були й раніше, вже не кажучи про низку статтів і дописів, що знову знаходять собі місце в кошикові.

Органу ВУЦВК'у треба бути безстороннім і безпристрасним редактором, проводячи лінію комуністичної партії, а не різних груп, кампаній і симпатій.

Карпо Зінківець

ГЛУЗУВАННЯ ЧИ РЕКОРД РЕКЛАМИ ДВУ?

Ми не проти реклами. Навпаки, визнаємо її величезну роль, підтримуємо, хвалимо за гарну й влучну рекламу. Але й реклама має свою мораль і певні межі, за якими вона може перейти в глузд, безсоромницьке вихвалення, дешевий ефект.

Видає ДВУ Щотижневий Бюлетень нових книжок. Гарна річ. Подаються там огляди нових видань, зазначається ціна, розмір, зміст. Вітаємо це. Але не можемо не вилаяти і такого: в ч. 20 цього бюлетеня написано так: Г. Епик. На зломі. П'ять оповідань з робітничого життя. Стор. 103. Ціна — 65 коп. А далі читаємо: „Художнє слово, що ним бездоганно володіє Епик, дало йому змогу в збірці „На зломі“ змалювати (тож і правопис!) декілька епізодів з недалекого минулого

збройної боротьби за Жовтень, а один і про 9 січня 1905 р.". Далі перераховано які саме назви оповідань, а потім ще раз „бабахнуто": „Ціла збірка, а особливо „Анкета" та „В жовтневу ніч" читаються із захопленням. Висока художність цих творів не підлягає сумніву". (Підкрес. моє. Газетяр).

Ай-яй-яй! Ну, на віщо-ж так глузувати з молодого автора! Такого наговорено, що кидай все і біжи за цими оповіданнями, бездоганними і безсумнівними. А критика цілком слушно каже інше. Вона розбирає автора, зазначає не мало хиб, а саме з боку отої „бездоганної, безсумвної" художности. Треба-ж робити, як ото народне прислів'я — я мудро каже: брешти та й міру знай. А так неловко.

Газетяр

ЛІТЕРАТУРА ЧИ САЖ?

Так назвав свою невеличку статтю тов. Коряк в ч. 2 „Культура і Побут" з приводу нової книжки Вал. Поліщука „Літературний авангард" та ч. 1 журналу „Неоліф", що його видано в Москві спілкою українських письменників села і міста „Сім". Ми цілком погоджуємося з глибоким обуренням шановного тов. Коряка, бо дійсно інакше (та й то це надто м'ярко сказано) не можна кваліфікувати подібні виступи в літературі.

... „Наша боротьба — велика боротьба і не місце в ній особистим амбіціям, дрібному себелюбству. І як що котрийсь з наших письменників починає плазувати перед ворогом, або вітає уроєного приятеля, чи просто розперізується і починає „на табаку" зтирати своїх уроєних вороженьків, то це дуже зле і про це час нагадати, перестерегти... Бо свинство є свинство: чи його запроваджується в літературу в „академічних" формах „салонного мата", чи зовсім безцеремонно, по вуличному, — байдуже! Не в лайці річ, а в особистих амбіціях. Це річ неприпустима!... Також ж не можна. Шануймося, товариство"...

Та, на жаль, не слухають діячі „від сажу" цих правдивих слів і нещодавно нашому літературному суспільству подарував В. Поліщук ще один зразок свого „уміння" — нову книжку „Назадництво Гарту і заклик Авангарду". Коли в ній геть відкинути особисті моменти, лайку, якою не здивуєш і п'яного бендюжника (тільки хіба й того, що висловлено її в припустимих для друкованого слова висловах технічних), матимемо одним одну пропозицію В. Поліщукову: „пишіть усі таким верлібром, яким я пишу. Тільки я — поет, а всі решта — чорти батька знащо"! Дуже нас дивує, що Поліщуків заклик підписало ще 3 особи, правда, до літератури таких же близьких, як харківський ларьок до монгольського буди.

Дійсно, свинство і то величезного масштабу. Письменникові, та ще такому, що йменує себе пролетарським, не тільки не личить так поводити себе, а соромно за нього і... боляче.

Хар. Невіра

Той ренесанс мистецтва, що на нього так нетерпляче чекають, на мою особисту думку, буде можливий лише по той бік капіталістичного суспільства, на радісному „острові" соціалізму. Удари молота соціальної революції будуть звільненням і для мистецтва.

К. Цеткін. Збірн. „Искусство и пролетариат". Ст. 155.

ХРОНІКА

В Ц.К. „ПЛУГА“

ЦК „Плуга“ розіслав всім філіям, літгурткам і поодиноким членам спілки обіжника про збільшення уваги журналу „Плужанин“, що з 1926 року має стати періодичним місячником. Обіжник пропонує обговорити на ближчих зборах філії чи гуртка справу про журнал і вжити таких заходів: а) передплачувати журнал кожному членові спілки, б) повести агітацію за поширення журналу в межах свого району (сельбуд хата-читальня, робітльори, клуби, політосвітчики, вчительство, АКСМУ, профспілки і т. п.), в) виділити уповноваженого для розповсюдження журналу і йому скласти відповідну умову з редакцією журналу, г) обмірковувати на зборах своїх зміст журналу і посилати до редакції свої зауваження, а рівно пророблювати студійні теми, д) закликати членів організації подавати до журналу по всіх розділах його відповідний матеріал, маючи на увазі, що за браком коштів, оплачується лише художній матеріал, за решту — висилається авторські примірники. ЦК зазначає, що журнал „Плужанин“ єсть керівничий орган спілки і цим самим німає потреби розсилки різних товариських та інструктивних листів, як це було до видання „Плужанина“. Місц. ві товариші мусять ставитися до статтів в журналі з відповідною серйозністю та керуватися ними в своїй роботі.

На засіданні ЦК 4 січня заслухано було інформацію члена Київ-Гарту тов. Фальківського про літературне життя Києва. Виділено тов. Грудину в склад комісії по організації драматичних курсів — з'їзду. Управління Політосвіти НКО відпускає кошти на ці курси 10 денні, причому їх по ширше до 30 учасників, за такою пропорцією: 20 тов. по визначенню драмстудії „Плуга“ і 10 тов. від театрального Гарту.

ЦК розглянув заяву членів „Плуга“ тт. Панча, Сюри Епика, Громова, Копиленка, що сула видрукована в „Вістях“ (Культура і Побут) грудневе число 1925 року) про вихід їх з „Плуга“ і ухвалив: „Прийняти до відома. Ввести в склад ЦК кандидатів: Гака Качуоу, Тургана Уважати, що вихід з літературно-громадських організацій) що між иншим допускають працюю односторонню в співзвучних організаціях згідно свого статуту) являється актом хибним і скерованим на ослаблення революційного літературного фронту“.

Поповнено методичну комісію замісць вибувшого із „Плуга“ тов. Панча тов. Пилипенком. Скласти умову з ДВУ на видання альманаху „Плуга“ № 2 уповноважено тов. Пилипенка. Уповноважено для підписів на поштових повістках і різних кореспонденціях та грошових переказах тов. Пилипенка і тов. Биковця.

Ухвалено відновити систематичні літвечірки в м. Харкові, заповнюючи їх переважно літсудами, завчасно підібраними виступами.

На Всеукраїнському з'їзді сельбудів доручено виступити з привітанням від „Плуга“ тов. Панову, якому збалакатися з основним докладчиком на з'їзді про тези в справі літературної роботи в сельбуді та хаті-читальні.

Підготовка до 3-го Всеукр. з'їзду „Плуга“

ЦК розпочав підготовчу працю до 3-го свого з'їзду що його призначено на 3 квітня в м. Виділено господарчу комісію в складі: Яременко, Момот, Пискунівський, Биковець, Кириленко, ком.сію по виставці: Биковець, Забіла, Турган, мандатну комісію (для підготовки списків запрохань і т. п.): Шмигельський Коваленко, Кундзич.

З огляду на слабкі грошові ресурси ЦК може взяти на свій рахунок лише утримання делегатів — учасників з'їзду в Харкові та проїзд їхній з Харкова додому.

З'їзд є загальними зборами членів спілки, а тому не викликаються представники літгуртків — не члени спілки. Сі інші товариші (члени літгуртків, студійці і т. п.) можуть взяти участь в з'їзді з правом дорадчого голосу і з утриманням та проїздом за власні кошти.

Порядок з'їзду намічений такий (попередній):

1. „Плуг“ на літературному фронті.
2. Організаційний відчит ЦК і доклад ревкомісії: а) робота філій, літгуртків, студій, робота ЦК, б) доклад ревкомісії, в) доклад редакції журналу „Плужанин“.
3. Творчі шляхи реалізації і співдокл. „Літературна продукція „Плуга“ та дальніші завдання спілки“.
4. Сучасна критика і її завдання.
5. Матеріальне й правове становище письменника.
6. Доклади видавництва: ДВУ, Книгоспілки, Україн. Робітник.

На з'їзді будуть працювати секції: драматична, дитячої літератури, кіно, жіноцтво. Зах. України.

ЦК пропонує філіям і літгурткам та поодиноким членам спілки обмірковувати цей порядок денний і подати свої корективи і теми бажаних докладів і співдокладів. Пропонується також всім філіям не пізніше 15/III надіслати до ЦК звіти за рік про свою роботу, список членів філій і складу літгуртків.

Ревізійна комісія має зібратися раніше, 2 квітня і підготувати до з'їзду свій доклад, зробивши перевірку роботи й стану спілки.

Літературний суд над оповіданням Гр. Косинки „Мати“

11 січня було організовано „Плугом“ літературний суд над оповіданням Гр. Косинки (члена Київської літорганізації „Ланка“) — „Мати“. Обвинувачем був С. Божко, захищав О. Турган. Акт обвинувачення вказував, що Гр. Косинку обвинувачується в таких „злочинах“. Гр. Косинка, що має хист доброго спостерігача, вийшов з селянських трудових кол, знає добре українське село, набув собі ім'я одного з кращих молодих авторів — написав оповідання „Мати“, де поруч з досить правдивим освітленням доби горожанської війни на Україні і, вказуючи яскраво психологію українського селянина в героях свого твору, разом з тим вказує таку-ж психологію свою, яко автора, чому його твір, будучи

корисним, як фіксація певних настроїв доби революційної боротьби з польськими панами водночас є шкідливий для широкого розповсюдження серед селянських мас, не боючись, а навпаки, укріпляючи в них селянську психологію й певну відмежованість од радянської влади й комуністів.

Твір було зачитано самим автором, а після того почався допит свідків так з боку обвинувачення, як і з боку захисту. Думка поділилася, частина промовців вказувала, що твір гарний і не шкідливий, інші навпаки, вказували, що саме своєю художністю та досконалістю форми — твір є шкідливий, бо негарно впливає на читача сільського.

Суд дуже затягнувся і вже пізно ніччю було винесено виправдуючу постанову, гр. Косинці яко авторові цього оповідання.

М. Б.

ПО ФІЛІЯХ І ЛІТГУРТКАХ „ПЛУГА“

Одеський літгурток „Плуга“ при ІНО

Ініціативна група утворилася при ІНО в вересні місяці. Спочатку було всього 7 членів. Довелося витримати деяку боротьбу з Культкомом ІНО, що хотів утворити один літгурток без різниці напрямів. З рештою офіційно затвердились при редколегії стінгазети „Студент Жовтня“ та при журналі „Новий педагог“. Послали звістку до ЦК. Чекаємо відповіді, а тим часом що неділі збираємось. Цілком випадково знайши ч. 3 „Плужанина“ у ДВУ, а також альманах „Плуг“. Прочитали статут та ідеологічну платформу. Збиралися в БПС'ї, бо в ІНО не давали помешкання: дуже ми були слабенькі. Коли раптом відповідь з Харкова. „Працуйте, хлопці, а там побачимо“. Ну й почали тоді. Стало 10, 15, 18, 22. Утворили зв'язок з ІЗО та РПШ. То не було нікого, а то зразу тобі „заплужанились“ — Огневик, Гусак, Гурій, десь і Андрійця вишкребли. Сидів цілий рік та плакав.

Утворилася філія.

Гурток працює тепер так: розбилися на групи для студійної праці, а раз на два тижні збираємось на збори. Авдиторія що-разу більшає. Пересічно 50—60 душ. Читаємо „Плужанина“ (літпрактика), а також і свої твори. На зимову перерву більшість членів літгуртка роз'їхалась по селах, де розповсюджували журнал „Плужанин“, а також утворювали зв'язок із сількорами. Особливо ті товариші, що живуть на Одещині, мають у цьому напрямку попрацювати, бо досі тут безроздільно „панував“ (себ-то нічого не робив серед селянської гущі) „Гарт“. Коли „Червоний Степ“ надрукував статтю Огневика про „Плуг“ на Одещині, то незабаром до філії стали з місць прибувати листи, а також і твори. Твори, правда, слабенькі, але... не зразу будеш писати так, як Тичина, Хвильовий або Сосюра. Час на це потрібний. Новий редактор „Червоного Степу“ т. Красний дуже

прихильно поставився до молодії літорганізації. Літгурток наш узяв шефство над сількорівським гуртком (с. Черново на Одещині) й тепер приступає до цієї роботи.

Невдячний

Одеський літгурток „Плуга“

Стоять зліва: Білоус, Бачинський, Безхлібний, Петровський.

Сідають: Сінческул, Огневик, Сенченко Он. (уповнов. по розпов. журналу).

Лубенська філія „Плуга“

Лубенська філія „Плуга“ відновила своє існування лише декілька місяців тому.

В склад її входять товариші, що колись складали філії: Золотоноську і почасти Миргородську та Хорольську.

Після перереєстрації філія нараховує дійсних членів п'ять: І Семенів, П. Хуторський, С. Стеценко, Л. Первомайський, П. Горбенко та декілька студійців.

За час існування філія відбула кілька прилюдних вечірків в робітничому клубі, де плужани демонстрували свої твори (переважно друковані).

Головна робота плужан полягає в студіюванні так критичної, як і художньої літератури. Вперто плужани працюють над літературною самоосвітою. Даремні закиди тов. Хвильового про те, що плужани не хотять читатись. Вони вчаться і вчаться багато.

Пильно філія слідкує за сучасною літературною дискусією. Філія випустила одну літсторінку. Один з членів „Плуга“ керує музгазетою, інші працюють в літгуртку при робшклубі. 2 члени „Плуга“ (тг. Хуторський і Первомайський) працюють в газеті „Червона Лубенщина“.

На свої кошти філія придбала цінну критичну літературу.

Лубенчанин

Проскурівський літгурток „Плуга“

Після кількох місяців перерви літгурток знову розпочав свою працю.

Гурток має в своєму складі 10 чоловік членів військово-службовців, переважно старшин Червоно-козачої дивізії. Головою гуртка обрано Ол. Донченка.

Гурток працює при дивізійному клубі Червоного козацтва. Праця гуртка провадиться в двох напрямках: широкі літвечірки з демонструванням своїх творів і їх обговоренням і збори членів (раз на тиждень), де провадиться більш поглиблена робота і більш деталізна.

За листопад відбулося дві широкі прилюдних вечірки, на яких зачитували свої твори Олесь Донченко, Олекса Волосюк, Кондюків і Тищенко. Під час першої літвечірки була влаштована світляна гумористична часопис „Плужанин“.

В клубі влаштовано виставку творів членів літгуртка.

В недалекому майбутнім гурток має на меті видавати рукописний журнал та виготовити низку інсценіровок для червоноармійської аудиторії.

Місцевий

Літературна праця у 7-річній трудшколі у Броварях

(На Київщині)

У старших класах школи є члени літгуртка „Плуг“, що беруть активну участь в шкільних часописах. За 1 1/2 роки випустили стінчасопису „Молодий школяр“ 26 чисел, літературного журналу „Промінь“ — 4 числа, природничого журналу „Молодий Природник“ — 7 чисел, загально-районовому журналу — „Молодий Будвник“ вийшло 4 числа, числа цього журналу були присвячені ювілею Т. Г. Шевченка, Жовтневої революції та 1935 р.

Недавно почали видавати районну газету „Голос Школяра“ в 15 примірниках, вийшло ще тільки одно число. До цієї газети пишуть дописи діти із сел району. Випускали також індивідуальну творчість, здебільшого поезію, ілюстрації до творів письменників: Котлярев-

ського („Енеїда“), Коцюбинського („Fata morgana“).

При школі також є гурток кореспондентів. За ініціативою цих учнів, членів л-г. „Плуга“ відбулися жалібні збори, присвячені В. Блакитному, з участю 500 учнів, на цих зборах були доклади про його життя та діяльність.

Дм. Чепурний

Літгурток „Плуга“ при склянозаводі в с. Бородянці

(На Київщині)

Член Броварського літгуртка „Плуга“ комсомолец М. Чередниченко працює у Бородянці на скляному заводі. Там він організував літгурток „Плуга“ з 7 чоловік (вчитель, 4 комсомольці та 2 робітника).

За 2 місяці робота йшла жваво: 1) Розібрали 7 власних творів; 2) Робили доповіді про значіння літгуртків та про спілку „Плуг“, користаючись ч. 1, 2 журналу „Плужанин“.

Бородянський гурток має тісний зв'язок з Броварським літгуртком. Останній допомагає йому порадами та книжками. Бородянський літгурток „Плуга“ видає стінчасопис і бере участь у різних газетах міських.

Ч.

Медведівський літгурток при трудшколі

Мова та література увіходять в програм семирічок. В учнів виявилися поривання до „художньої“ творчості. Виникла потреба утворити гурток прихильників художнього слова. Зібрались Почали писати. Читали твори нових авторів, розбирали. Членів більшало, гурток ширився. І назвали його літгуртком „Плуга“, власне „Плуженят“, працюють бо учні від 10 до 20 років.

Народився в Харкові журнал „Плужанин“. Почали передплачувати і перчитувати.

Труднувало нам було в глухому районі. Керівництва ніякого. Один лише вчитель літератури та мови. Алеж робота йшла. Так пройшов учбовий 1924/25 рік.

Настала осінь 1925 р. Знову зібрались. З більшим досвідом до роботи взялися. Передплачували газети, журнали. Сами пишемо, до редакції подаємо.

Один день на тиждень, літгурток переводить свою роботу. Хоч які ми бідні, проте й секції маємо. Вже співочий гурток є, гурток малювання провадить свою роботу. Видаємо стінну газету: літгурток пише, а літгурток малювання подає малюнки. А оце ще заведемо собі журнал чи альманах, неперіодичний, правда. Будемо туди записувати, що ухвалимо.

Літгурток бере участь і в сельбудівській стінгазеті. Один з членів літгуртка редагує літературну сторінку. Допикуємо до різних газет.

Нестеренко

Остерський літгурток „Плуга“ на Чернігівщині

В жовтні місяці відновили після літньої перерви свою роботу, зараз постійно працюємо при Райсельбуді.

Кількість членів гуртка зменшилася до 9-ти; 3 чолов., скінчивши Педкурси, виїхали для вчительської роботи на село, 2 — вибуло. З тими що на селі, звязку не губимо.

За два місяці відбулося 4 студ. засідань і 3 прилюдних літвечірки. В звязку з болючим питанням „לקлітнепу“ кількість прилюдних літвечірок зменшуємо, а частіше збираємося для студійної роботи. Пророблено: постанову ЦК РКП про партполітику в літературі, статті Л. Троцького по цьому — збрн. „Література й революція“, окремі розділи з „Поетики“ Загулевої Нам. чено — розібрати літматеріал „Плужанина“ й „Закони версифікації“ — Йогансена).

Вийшло число рукописного журналу за листопад місяць. 11-го грудня з ініціативи бюро гуртка, влаштовано було місцевими літгуртками об'єднане урочисте засідання, присвячене пам'яті В. М. Блакитного.

Ведеться праця й в літгуртках при місцевих школах (Педтехникум, ин.), де що-разу доводиться дискутувати з місцевими „попутниками“, що не визнають „організованости літературної, яка суперечить нормальному

розвиткові укр. літератури“ (власні слова одного з них).

Тільки-ж, на щастя, цих попутників не багато: всього два чоловіки, обидва вчителі.

А втім — працюємо.

В. Н.

Літгурток при Харк. шк. Черв. Старшин

До цього року робота літгуртка „Плуга“ була поставлена досить гарно. Гурток об'єднував пересічно 30 — 40 студійців. Особливо гарно робота була поставлена в 1922 — 23 р., коли роботою гуртка керував тов. Копиленко.

Літературне життя школи має свої традиції. З бувших студійців вийшли коли не письменники, то не аби-які вйськори, керівники, що зараз працюють в частинах, переводячи велику культурну роботу.

Тепер, коли гурток не має керівництва, юнаки самотужки провадять роботу. Поміж них з півдесятка є активу, що щиро береться роботи та... руки короткі.

Проте, є наслідки й цієї роботи. Цей актив випускає стінгазети, що виходять при школі. Вони ж є і найактивніші вйськори. Часами в клубі влаштовуються літературні вечірки, на яких студійці зачитують свої твори. Бажано б було, коли б ЦК „Плуга“ виділив товариша, що допоміг би гурткові.

С. Климко

Товариші Плужане!

День 3-го з'їзду спілки „ПЛУГ“ вже призначено — 3-го квітня.

Пора готуватися!

Літгурток при Харківській школі Червоних Старшин

Серед Плужан

Голенко Ст. (Ічня) — написав оперу „Зимовий сон“ і дитячу п'єсу „Безпритульні“.

Голінко Як. (Ічня) — закінчив п'єсу з часів горожанськ війни „Дві течії“, написав одну активку про кооперативну акцію.

Головко Ан. (с. Білики) — написав і здав до „С.-Г. Пролетаря“ оповідання з сучас. селян побуту „Удовини діти“.

Голота П. (Хрк) — закінчив і здав до друку поеми „Нінеля“ та „Золоті думки“. Виготовив до друку другу книжку оповідань. Працює над повістю. Цими днями вийшла з друку його збірка поезій „Степи — заводів“.

Донченко Ол. (Проскурів) — написав нову поему „Сількор“ і вірша „Рабин“. Закінчує п'єсу на 9 епізодів під назвою „Христос на Волині“.

Дукін М. (Ізюмщина) — закінчив оповідання „Колега“. Надруковано в „Знанні“ ч. 48 оповідання „Чекисти“.

Качура Як. (Київ) — написав оповідання „Без хліба“ на тему про шлюбні конфлікти на селі.

Кириленко Ів. (Хрк) — написав оповідання з комс. мольського життя.

Косарик Д. (Хрк) — написав оповідання „Граки“ і „Воскова свічка“.

Кузьмич В. (Хрк) — написав пов'сть „Наган № 22738“ з епохи горожанської війни на Україні і болючий перехід до НЕП'и.

Кундич Хрк — виготовив до друку оповід. „Оріся“, яке уривок з кіно-роману „Вир“.

Лебідь М. (Кат.-слав) — працює над повістю „Ава Чайий“.

Масенко (Хрк) — укладає з М. Кожушним збірку „Пам'яті вождя“.

Момот Ів. (Хрк) — пише по замовленню Юнсектора ДЗУ брошуру „Світлова газета“.

Первомайський Л. (Лубні) — написав низку оповідань з комсомольського життя: „За політику партії“ і т. д.

Плискунівський Гр. (Хрк) — пише поезії з кавказького циклу. В журналах „Червоні Квіти“, „Цукровик“ і ин. збірниках видруковано декілька поезій з музику К. Богуславського.

ПИСЬМЕННИКИ ЗА ПРАЦЕЮ

Пилипенко С. (Хрк) — здав до друку ДВУ книжку перекладів з білор. мови письм. Цішки Гарного.

Чапля В. (Кат.-слав) — пише цікл новел з епохи горожанської війни.

Серед інших письменників

Антоненко - Давидович („Ланка“) — закінчує велику пов'сть Січ — мати“.

Брасюк (Гарт) — здав ДВУ збірку дитячих оповідань „Устинка“. Друкується в „Бібл. Сел.“ його оповідання „Троє приятелів“.

Галич Мар. („Ланка“) — виготовила до друку збірку своїх новел та написала нову новелу „Степове“.

Івченко М. (Київ) — вийшла з друку накладом ДВУ велика збірка оповідань „Імлістою рікою“. Він же здав до друку в альм. „Нова література“ оповід. „Ранок“ та до „Червоного Шляху“ оповід. „Землі дзвонять“.

Копиленко Ол. („Валіте“) — пише велике оповідання з часів горожанської війни.

Косинка Гр. („Ланка“) — здав до друку в альм. „Нова література“ оповід. „Оповідання без моралі“. ДВУ приняло до друку нову збірку оповідань (розм. до 6 др. арк.). Книгоспілка видрукувала окр. книжкою опов. „Мати“.

Осьмачка Т. (Київ) — видрукував накладом ДЗУ 1-шу збірку своїх поезій „Скитські вогні“. Пише велику історичну поему „Батулин“.

Підмогильний В. („Ланка“) закінчив пов'сть „Дніпро“.

Плужник Ев. („Ланка“) — здав до друку вид-ву „Рух“ першу книжку своїх поезій. Пише велику ліричну поему.

Старицька - Черняхівська (Київ) — написала кіно-сценарій „Кармелюк“ з доби реформу селян на Україні у 19 ст.

Шкурупий Г. і Гальперин — закінчили історичний сценарій „Спартак“ (повстання римів у 1-му столітті до нашої ери).

НА УКРАЇНІ

◆ Наркомосвіта затвердила статут Асоціації Революційних Митців України (АРМУ). Осередок асоціації перебуває в Києві. В Харкові, Одесі, й Катеринославі утворено філії. АРМУ має на меті охопити робітників образотворчого мистецтва і увійти в контакт з відповідними організаціями РСФРР. Харківське Бюро асоціації тимчасово міститься в НКО, при відділі мистецтв.

◆ Муз. Т-во ім. Леонтовича має свої філії в: Проскуріві, Кам'янці, Вінниці, Чернігові, Харкові, Білій Церкві, Одесі. Відкриваються нові філії в Кременчуці, Ромнах і Лубнах. По цих пунктах вже існують фактично музичні осередки, але доки ще без зв'язку нормального з Т-вом і без його керівництва. Місцеві окрополітосвіти зацікавлені роботою філії Т-ва, вважаючи їх за провідні організації в галузі музичної освіти.

◆ **Муз. Т-во ім. Леонтовича** уже з наступного року реорганізувало свій журнал "Музика" в 2 часописи: 1) трьохмісячник науково-популярного характеру і 2) масовий двохтижневик "Музгазету". Особливо помітна потреба на місцях в масовому популярному музичному органі, що давав би допомогу численним хорам і муз.-хор-турткам при сільбудах, хатах-читальнях, школах і т. и.

◆ **Муз. Т-во ім. Леонтовича** з 1 січня відчинило в Білій-Церкві музичну школу з класами: фортеп'яно, скрипка, сольний спів, хоровий спів, народних інструментів. По всіх класах теорія й практика музики. Навчання має провадитись на 2 зміни.

◆ У Києві утворилося нове театральне об'єднання "Тені" ("театр є народня освіта"), що ставить собі за мету: 1) виховати співака (соліста й хориста), артиста драми, 2) вивчати нові шляхи революційної творчості.

Підготовча організаційна праця закінчена і т-во починає вести свою роботу (умови вступу і справки на адресу: Київ, вул. Гершуні 55, Вет. Зоог Ін-т).

◆ **Мистецьке об'єднання "Березіль"** ухвалило відпустити для членів Київської філії "Плуга" одну ложу в своєму театрі (для спільного використання з іншими київськими літерганаціями).

◆ Раднаркому постановив заснувати в Харкові спеціальний Шевченківський інститут на зразок Пушкінського Будинку у Ленінграді, що існує вже чверть століття.

Згідно з цим проектом, нова установа має бути науково-дослідним інститутом, що становить завданням збирати різні літературні та меморіальні матеріали, а також досліджувати їх. Виставляючи ім'я Шевченка, як свого роду знамено, Інститут у своїй роботі широко захоплює всю нову українську літературу від Котляревського до наших днів. Однак, головну увагу все-ж буде звернено саме на Шевченка.

Усю дослідчу роботу гадають сконцентрувати в окремих кабінетах, кожний кабінет виконуватиме певні конкретні завдання. На перший час гадають утворити 5 кабінетів — для вивчення Шевченківського життя, для дослідження його творчості, кабінет бібліографії Шевченка та нової української літератури, кабінет до Жовтневої літератури і нарешті, кабінет Жовтневої літератури.

Крім внутрішньої роботи — дослідження та збирання матеріалів — Шевченківський Інститут провадитиме широку популяризаторську

та політико-освітню роботу, організуючи лекції, доклади, виставки, семінари та інш.

Відкриття Інституту гадають пристосувати до святкування Шевченківського дня.

◆ **Миколаївська Асоціація пролетписьменників (МАПП)** 3 січня урочисто відсвяткувала 50 ювілейний свій літвечір. Ще півтора роки тому в Миколаєві утворилася літературно-творча група "Октябрь".

Бурхливий літподії 1924 р. повели до систематичної організації масових літвечірок, на яких поруч з докладами на теми літдискусії літруху, аудиторія ознайомилася з життям і творчістю сучасних російських і українських письменників, а також і закордонних. З розвитком труп заснувала українську секцію, а далі — реорганізувалася в асоціацію пролетписьменників (українську) з різними національними секціями.

В ч. 1497 газ. "Красный Николаев" ювілею МАПП'а було відведено майже цілу сторінку зі статтями та поезіями МАПП'а (поезії Кісанова, Цейтліна, Бундельмана, статті Засульського, Ганса, Городського).

◆ В Запоріжжі 3 січня було влаштовано організаційні збори літературного гуртка (в пом. ред газ "Красное Запорожье". На ці збори закликалися всіх робітників пролетарського художнього слова та тих, хто цікавиться розвитком пролеткультури.

Ця ж газета вже розпочала літературну сторінку з творчістю місцевих початк. письменників.

◆ **"Нове Село"**, ч. 7 — газ. Ніженської округи вмістила вірш чл. "Плуга" С. Ярового "Ясний шлях" про лікнеп і жіноцтво.

◆ **"Червона Армія"** газета в ч. 1370 умістила фотографію й невеликого дописа про літурток при Харківській Школі Черв. Старшин. В цьому ж числі є дві поезії членів літуртка: С. Клима — "Юнаки, Юнаки!" і О. Саранюка — "9 січня".

◆ **"На Зм'ну"** газета юних піонерів подала в № 41 ноти до слів члена "Плуга" М. Бурдуна "Ми — юні лєнінці", музику написав К. Богуславський.

◆ **ВУФКУ порушило питання** про утворення нової кіно-фабрики в Києві, що дасть змогу використовувати чудову різноманітну місцевість саме для нових українських фільм.

Протягом літа 1925 р. майже всі кіно-екскурсії провадили зйомки під Києвом; фабрика почнеся будуватися на весні, її буде устатковано новим технічним приладдям, що вже закуплене в Німеччині.

ПО СРСР

◆ **"Красний Воїн"** газета Кавказької Червонопрапорної армії (Тифліс). 2 рази на місяць містить літературну сторінку російською і майже в кожному числі кілька заміток про літературу, справу та роботу тифліської філії "Плуга". Ч. 2/4 подає оповідь Д. Тисячника "Василь Кузьменко" з селянсько-військового побуту та сценічний вірш Криці

"Зоря комунізму". Замітка в ч. 279 закликає червоноармійців-українців до організації хору при "Плузі" в будинку "Черв. Армії й Флоти". Філія має для цього і досвідченого диригента. В ч. 291 Тифліська філія "Плуга" оголошує про початок видання рукописного журналу "Молодий Письменник" (раз на 2 місяці). Журнал має на меті: об'єднати

письменників початкуючих, давати їм поради, відбивати життя червоноармійців, як загальне, так і літературне. Всіх військовиків і різні літгрупи закликається до співробітництва в журналі.

При Військово-Політичній Школі існує Російський літгурток, що своїм завданням ставить: ознайомлення з всіма сучасними літа напрямками, розбор творів і виявлення творчих сил самих курсантів. Не що давно відбувся літанок, на якому було зачитано опов. В. Іванова і тов. Пилипенка та дано характеристику попутників в літературі.

◆ До м Уральську виїхав Харк. режисер А. Себінін з колективом укр. артистів. В репертуарі єсть п'єси: „97“, „Коли народ виволюється“, „До третіх півнів“, „Вовча зграя“, „Св. Іоанна“ і кілька п'єс зі старого побутового театру.

◆ З метою заснувати український клуб в Ленінграді до Ленінгр. Губ. політосвіти подано відповідну заяву групою українців-комуністів. Клуб має обслуговувати українців-червоноармійців військморів, студентів, що перебувають в Ленінграді.

Ювілей Ф. С. Шкульова

Недавно сповнилося 35 років літературної діяльності одного з старіших російських селянських письменників, Пилипа Степановича Шкульова. Народився він в р. 1868 в бідній селянській сім'ї в Московській губернії, ще малим хлопцем працював на фабриці, де йому було скалічено праву руку. Почав писати вірші з 15-нього віку, перші вірші з'явилися в 1890 році в збірнику „Наш хата“. Спільно з селянським письменником Максимом Леоновим організував в Москві видавництво, яке між іншим видало книжку К. Лібкнехта „Павуки та мухи“. Ф. Шкульов редагував цілу низку газет та журналів революційного напрямку, які швидко припинили своє існування по наказу поліції. Нині Ф. Шкульов живе в своєму селі й працює у волинконкомі. Відома всій Росії пісня „Ми — кузєць і меч наш — молот“ написана Ф. Шкульовим.

Літературної праці старий письменник не залишив і досі.

Білорусь

◆ Головополітосвіта Білоруси на конкурс п'єс для військового театру одержала 79 п'єс з них: білоруською мовою — 4, російською — 27, єврейською — 10 і польською — 2. Зараз журі розглядає всі ці п'єси.

◆ Білоруське Держкіно придбало за кордоном всі апарати й прилади для кіно-лабораторії, яка нині устаткована не гірш за московські.

Недавно Держкіно випустило науково-виробничі картини „Меліорація БРСР“ зі зйомками з натури в Мозирі, Житковичах і т. п.

◆ В Мінську працює літорганізація пролетарських письменників і поетів

„Звєзня“, що нараховує 35 членів. Це об'єднання перевело свій літвиступ на відкритті 9 Всебілоруського з'їзду компартії, готує до друку 2 літ. альманахи. Працює воно при газ. „Звєзда“ та в студії комуністичного клубу ім. К. Маркса.

◆ Білоруська єврейська літературна група „Юнгер Арбейтер“ (Мол. робітник) об'єднує коло 20 осіб. Члени групи беруть активну участь в літер. відділі журналу „Штерн“ і в газеті „Октябрь“. Група входить яко секція до ВАПП'у.

Підсумки першого з'їзду „Маладняка“

За таким заголовком газета „Звєзда“ орган БЦВК вмістила велику статтю (Л. Каплан). Перший з'їзд Всебілоруського об'єднання поетів та письменників „Маладняк“ зібрався 25 листопада 1921 р. в столиці Білоруси — Мінську В історії Білоруси це подія незвичайна.

Білоруська література що до Жовтня ані як не мала „на празо громадянства“, тепер його має — і лише завдяки Жовтню. До „Маладняка“ не було жадної літорганізації, яка-б відчула значіння Жовтня. Художнім словом, своєю творчістю „Маладняк“ поставив собі завдання переконувати селянство, аби те доброхіль визнало собі за прово іря — робітничу класу. Це основне. Звідси й боротьба з впливами дрібно-власницькими, куркульськими за нову літературу.

Отже й по доповіді про міжнародній та внутрішній стан прийнято резолюцію про цілковите приєднання до політики ЦК К (б) Б, Шлях партії — шлях „Маладняка“, так говориться в статті. Далі низку виступів викликала доповідь „про мистецьку політику партії“. Суперечки старі в справі поглядів на „ВАПП“. На посту „Попутників“ та инш. З'їзд приєднався до резолюції РКП в галузі художньої літератури, підкресливши, що „Маладняк“ буде творити літературу пролетарську змістом й національну в формальних ознаках.

В справах організаційних сгоили питання — зв'язку „Маладняка“: 1) з національними групуваннями, які існують на Білорусі. 2) зв'язок з іншими галузями мистецтва та 3) з іншими організаціями РСФРР, близькими ідеологічно. Прийнят, що в боротьбі з буржуазними та дрібно-буржуазними ухилами в літературі „Маладняк“ йтиме рука об руку з ВАПП'ом. Обростання літературного „Маладняка“ іншими галузями мистецтва (театр, малярство, музика) визнає за необхідне, хоч повсякчасна допомога й надає необхідна. Літстудії та літгуртки можуть організуватися там, де робітники та селяни прагнуть до виявлення своїх творчих сил.

Таким чином з'їзд відзначив шлях „Маладняка“. З великою увагою віднеслися до з'їзду ЦК К (б) Б, ЦК К С М Б, ЦВК та низка установ. „Маладняк“ — краса й гордість білоруського Жовтня.

Пав. У - ко

ОСИП МАКОВЕЙ

Недалеко від Коломиї 21 серпня 1925 р. помер видатний галицький діяч письменства Осип Маковей. поет, журналіст, повістяр й літературний критик Літературні твори його з'явилися вперше на початку 90 років. Найцікавіші: повісті — „Залісся“, „Ярошенко“, збірка оповідань „Примруженим оком“, збірка поезій.

Яко критик — Маковей відомий працями над життям і творчістю П. Куліша та Осипа Федьковича.

Помер Маковей на 58 році життя.

Як вони шанують!

Жахливі відомості надходять з - за кордону про життя відомого новеліста В. Стефаніка. Цей видатний письменник живе в такій скруті, що навіть сорочки чистої не має. Родина його дріжить в нетопленій хаті. В наслідок В. Стефанік не має абсолютно змоги творити. Ось як „вони“ його шанують.

„Союз русских рабочих“

Існує в Парижі „Союз русских рабочих“ — організація, для ставить широкі завдання і культурно - освітнього характеру. При „союзі“ функціонує драмгурток що готує „Синю Блузу“, що — середі провадяться розмови на політико - просвітні теми, про ролі профспілок. Хор розучує російських пісень. Кожної неділі влаштовуються літературні ранки, що збирають велику аудиторію. „Паризький Вісник“ інформує про один з таких літранків з програмом: декламація поезії Гасгева, Анського, Маяковського, М. Каменського, творів членів „Союза“, виступ хора, кілька номерів струнної оркестри, солові співі.

Що дає літранки стають змістовнішими й цікавішими. В газ. „Паризький Вісник“ (виходить рос. мовою в Парижі) уміщаються поезії, прозові уривки — творчості членів „Союзу“.

ЗА КОРДОНОМ

Міжнародний з'їзд акторів вирішено скликати на весні 1926 ро у. Таку постанову винесло Бюро по скликанню цього з'їзду, що міститься у Відні. До цього часу існують міжнародні об'єднання робітників мистецтва: музикантів (у Гаазі) робітників цирка, естради, і вар'єте (в Брюсселі). Цим з'їздом акторів, таким чином, має утворитися міжнародне об'єднання робітників сцени — акторський інтернаціонал.

Зразок американської газетної реклами

В Американск. „Україн. Щоден. Вістях“ кілька разів подавано було об'яву. Наводимо її:

... Найліпший Ваш товариш!!!
Літом. Осінню. Зимую! Весною!

Ідете в парк — беріть зі собою книжку.
Сидите на кріслі в кімнаті — читайте книжку!

Кажуть філософи: книжка є наймиліший товариш і дорогий скарб знання.

Хочете знати про Крим і до схочу насміятись — заможте книжку:

Кримські усмішки, написав О. Вишня, найбільший на світі фейлетоніст-гуморист. Ціна 35 центів...

Новий літературний журнал

В Н'ю Йорку вийшов з друку перший місячний інтернаціональний Літературно - Мистецький журнал „Спектр“ — видання групи російських пролетарських письменників „Резець“ і єврейського літературного кружка „Молодая Кузница“.

Журнал має матеріал на трьох мовах: російській, англійській і єврейській. Багато місця уділено критиці, художній літературі і театрові.

В числі співробітників знаходяться Володимир Маяковський, Майкель, Гольд, Ольгин і інші відомі письменники і публіцисти.

ТЕМИ ДЛЯ СТУДІЙНИХ ВПРАВ

1. Чи назвете ви „Так, як воно було“ твором романтичним? „Мати“ — імпресіоністичним? „Клиновий лист“ — реалістичним? Чому так чи не так по вашому?
2. Якого впливу на етичні погляди читачів можна сподіватися від опов. А. Первомайського?
3. Поясніть кінець ескізу В. Нефеліна чи не вбачаєте ви в ньому паралелізму, певного порівняння?
4. Спробуйте використати „Кленовий лист“ jako тему для повісті. Накидайте приблизний план її.
5. Спробуйте з твору Ашлея зробити: а) байку. б) баладу.
6. Порівняйте художні прийоми в ескізі В. Нефеліна й П. Луцького. Зробіть композиційну схему кожного з цих ескізів.
7. Виберіть метафори, метонімії, різні фігури і тропи в поезії М. Нарушевича. Порівняйте їх з образністю в поезії С. Голенка. Чия оригінальніша, свіжіша?
8. Зважте агітаційне значіння поезії А. Шмигельського. На яку аудиторію і як вона вплине?

КРИТИКА І БІБЛІОГРАФІЯ

СЕРГІЙ ЕСЕНІН

Вночі 28-го грудня в Ленінграді скінчив своє життя самогубством один з найталановитіших сучасних російських поетів Пергій Есенін.

Це — був одним з найвидатніших поетів — ліриків останнього десятиріччя. Таким визнала його критика різних напрямків (Львів — Рогачевський, Воронський, Троцький, Лелевич).

Народився С. Есенін 1895 року в сім'ї рязанського селянина бідняка. Дитинство і ранню юність він прожив у рідному селі, на „вихованні“ у свого заможного діда.

... Коли я підріс — згадує Есенін — з мене вирішили зробити сільського вчителя і тому віддали до закритої церковно-навчальної школи... На моє щастя справа не вигоріла. Методика та дидактика мені остільки осточортіли, що я і слухати не захотів...

Вісімнадцяти років поет переїхав до Петрограду, де його привітно зустріли письменницькі кола. Другу частину життя він живе по великих містах, побував також і в Західній Європі, Північній Америці, на Закавказзі та Персії.

Поетичну спадщину Есеніна, просякнуту глибоким ліризмом, можна поділити на три періоди.

В першому періоді домінує патріархальна селянська стихія. Ідилічні малюнки: — переліски, вівсяні поля, сі о. корови, вівці, коні і другі четверногі селянські друзі. Вірші

цього періоду повні здорового „звірячого“ відчуження життя і подекуди християнсько-поганського символізму, що з'являється орнаментичним оздобленням твору.

У другому періоді творчості Есеніна спалахнула ця селянська стихія зовсім иншим: своїм бунтарством, каламутним виром, своєрідним „розбійницьким“ анархізмом.

В третьому періоді (що почався з 1924 р.), в психо-ідеології поета визначається цікава і важлива криза. Далі творчість приймає инший ухил і поет заявляє, що він „покидає бешкет“, що він „прощається з шибеництвом“ і йде до нового. Есенін „повернувся на відчизну, визнав післяжовтневую Росію і пішов до нових тем революційної радянської дійсності, а в поетичних формах до чудової ясності пушкінського реалізму.

В той же час поет почав боляче відчувати свою душевну порожнечу, свою відсталість, одірванність від нового села:

... Моя поезія здесь больше не нужна.

Да и, пожалуй, сам я тоже здесь не нужен...

З цього почалась його глибока „трагедія“, що привела до самогубства. Звуки втоми, непотрібності, гіркої песимізму знову забрехали в його останніх віршах... У поета не вистачило сил і енергії для нового життя.

М. Р.

ВІДГУКИ НА „ПЛУЖАНИН“

Журнал кращає

Журнал „Плужанин“ дуже корисний і потрібний для поточного письменника і взагалі для літгуртків. Він допомагає початку початку письменникові стати письменником. Хоч і невеликий журнал, та вкладає в собі багато корисного, написаного стисло, з багатим матеріалом. Тут і літдискусія, і літтехніка, і критика... Все. Можна в ній, де що робиться, хто навіть над чим працює. Всі ці відомості ніби надають єдності, інформують про літературне життя того письменника, щодесь живе далеко на периферії. Періодичний вихід „Плужанина“ цілком задовольнить поч. письменника, сількора й літгурток. З такою нетерплячкою кожного разу чекаєш виходу цього журналу. І лиш тільки приїде журнал до нас сюди, на периферію, з жаждою наки-

даємося на нього і читаємо. Він ніби підказує, куди і яким шляхом слід прямувати.

Гарно було б, коли-б відділ літпрактики був більший... Вижливив відділ „літтехніка“, треба сюди вмістити і статті, як будувати твори прозові, було все про поезію. Розділ „По сторінках газет та журналів“ має велике значіння для поч. письменників, бо не кожен з них може встежити, де і що діється, що пишуть цікавого про літературу в газетах та журналах. Останні числа краші за попередні. Журнал, безумовно, удосконалюється. Слід би видавати журнал на однаковому папері (для всіх чисел журналу), щоб коли переплести за рік журнал, не була в вічі різнобарвність паперу.

(Пирятин)

Г. Кононенко

Оповідання „Пастухи“ гарні

Ч. 6 журналу зробило більше враження на мене, хоч воно й менше за попереднє ч. 5, а значно краще. Коли порівнюєш із ч. 5 твір Я. Ясиного „Знайшли“ з оповіданням Д. Гуменної „Пастухи“ в ч. 6-бачиш, остільки останнє влучніше, правдивіше і художніше. З нього початкуючий письменник може й повчитися. Оті пастушки неначе живі — стоять у мене перед очима.

(с. Каменєво, Білоц. окр.).

Більшовиченя

Молодь рада журналу

Коли почтар приніс „Плужанина“ ч. 6, я повів його увечері до сельбуду, де було багато молоді, а по-між ними і члени нашого літгуртка. Прочитали весь „Плужанин“ гуртом і обговорили. Оповідання „Пастухи“ зустріло багато заперечень. Пастушки змальовані неправильно. (мабуть і сама Гуменна не була ніколи поміж ними). Ось приклад який: пастух затурканий, забитий, що не знає, що курити шкідливо, живе він на селі, а в оповіданні каже: „Взявся розувся та чоботом в образ“. А цього пастух такий, яким Гуменна змалювала, ніколи не скаже. Вони комсомол звуть „кансамол“. Чи думає т. Гуменна, що пастухи і до сих пір не знають, як він зветься, це по-перше, а по-друге, оцей „кансамол“ за життя кожного бере, бо де не читаєш оповідання, так тобі „кансамол“, „кансамол“. Твір Симонівської „Лист“ дуже сподобався кожному. Що до поезій сподобався вірш Саєнка „На потязі“, а останні вірші мало зрозуміли. Відносно таких поезій висловлю-

валися так: Послати до редакції „Плужанина“ вістку, щоби поруч з відомими авторами віршів (трудних віршів) редакція уміщала і сількорівські та й взагалі початкуючих письменників, хоч вони і слабкі на думку редакції.

Загалом, журнал дуже й дуже сподобався всім присутнім.

(Бровари, Київ, окр.).

Дм. Чепурний

Пейзаж „Пастухи“ слабкий

Біда, що журнал „Плужанин“ обслуговує обмежене коло читачів, дуже блідо змальовує село — станицю, а такі пейзажі, як Д. Гуменної „Пастухи“ зовсім не задовольняють нашого селянського читача. Автора врятовує лише те, що він назвав свій твір пейзажем та й заховався за нього. Помітно, що автор милується з слова „кансамолу“, вихвативши його з дійсності і на ньому будує свій твір — пейзаж. Почувається, що автор мало знає село: такі слова, як „кансамол“ брешуть для нього новою музикою. Навіть, ставить його в лапки. Подивіться, знайшла, з язика пастуха зірвала, пощупайте, ще тепленьке! Ну, а далі що? За цигаркою побігли, картоплі наїлися, давай тоді трощить образа та „пужать“ бога. Що ж лишається в голові читача? Розбурканий голод. Таке враження надає пейзаж читачеві-селянинові. Правда, для т. Гуменної — це практика, а читача такими пейзажами тільки дратуємо і відвертаємо від журналу, бо в нього в голові не залишається нічого закінченого.

(ст. Діньська, Кубань).

Юр. Коржевський

БІБЛІОГРАФІЯ

В. Іл. Ленін про культуру, літературу й мистецтво

В 19 томах творів т. Леніна можна знайти лише кілька сторінок, присвячених проблемам культури й мистецтва. Рядовому письменникові тяжко зібрати ці сторінки, окремі думки, вислови. Це вже зроблено різними авторами, переважно упорядчиками спеціальних літературно-критичних збірок. То ж хочемо цим покажчиком прийти на допомогу і вказати деякі книжки, в яких наведено цитати, уривки, лозунги, спогади з поглядів В. Іл. на мистецтво й культуру. Список наш неповний, подано лише те, що можна було дістати в умовах Харківських.

1. **Пролетаріат і література.** Збірник статтів 12 авторів. Вид. ГІЗ.а. Ленінград. 1925. Ціна 1 крб. 35 коп. Маємо статтю на 25 ст. Ді. Майського, одну з повніших, що подає думки Леніна нові в цій галузі („В. Іл. Ленін про культуру, літературу і мистецтво“). Подано всю стат. Леніна „Партійна організація і партійна література“).

2. **Современная русская критика 1918—1924.** Уложив Ін. Оксенов. ГІЗ. Ленінград. 19 5. Ц. 2 крб. Єсть дві статті: „В. Іл. Ленін про мистецтво й літературу“ і „В. Іл. Ленін — критик“. Статті повні цитат, причому скрізь у виносках позначено том і стор. з повного зібрання творів В. Леніна.

3. **Вопросы культуры при диктатуре пролетариата.** Збірник. ГІЗ. Москва. 1925. Ц. 1 крб. 50 коп. Збіряк має відношення до літ. дискусії 1924 р., подає протоколи наради при від. друку ЦК ВКП(б), на початку дано кліше статті Плетньова „На ідеологічному фронті“ з помітками В. Ілліча. Багато цитат з творів В. Леніна наводить т. Бухарін в своїй промові на раді при від. друку ЦК ВКП(б).

4. **Ленінові листи до Горького.** ДВУ. 1925. Ц. 40 коп. Особливо яскраво висловлює своє відношення т. Ленін до ролі худ. слова в листах 17 і 27.

5. **Журнал „Под знаменем марксизма“.** № 2 1924. Ціла низка статтів, з них В. Полянського „Ленін і література“.

6. Журнал „Лесф“ № 1 1924 Присвячений дослідженню мови В. Леніна (стиль, вислови, конструкції тезів, словник).

7. Марксистская хрестоматія по літературі. Вид. „Новая Москва“. 1925. Ц. 2 крб. 50 коп. Хрестоматія умістила дві статті В. Леніна: „Лев Толстой, або зеркало Російської Революції“ (ст. 217) і „Л. М. Толстой“ (ст. 211).

8. В. Іл. Ленін. Памятки: (Про Толстого і ин.). Вид. „Новая Москва“. 1924. Ц. 45 коп.

9. В. Іл. Ленін. — Лев Толстой и рабочее движение „Октябрь мысли“. 1924. Ст. 55.

10. В. Іл. Ленін. — К. Маркс. Из збірки статей Леніна „Про Маркса і марксизм“. Ленінград. Вид-во „Прибой“. 1924.

11. О Ленине. Збірка спогадів за редакцією Н. Мещерякова. ГІЗ. Москва. Ст. 182. 1924. Ціла низка спогадів, що змальовують постать т. Леніна з різних боків. Цікаві для письменника спогади М. Горького.

12. К. Цеткін. — Воспоминания о Ленине. „Коммунист“. Вид. ЦК РКП. 1924. № 27. Ст. 10 — 11.

13. Л. Лежнев. — Ленин и искусство. „Коммунист“. 1924. № 29. Ст. 124.

14. В. Быстринский. — В И. Ленин и искусство. Журн. „Жизнь искусства“. 1925. № 3.

15. В. Полянский. — Ленин и литература. ГІЗ. Ленінград. 1924.

16. Вопросы искусства в свете марксизма. 36. за ред. Розинова. ДВУ. 1 крб. з показ. літератури в тому числі і про Леніна.

Мих. Биковець

Ленінові листи до Горького. З передмовою і примітками Л. Каменева. ДВУ. 1925. 134. Стор. Ц. 40 коп.

Кожен рядок, навіть кожне слово В. Іл. Леніна мають для нас, що продовжують його справу і здійснюють його заповіті — велике значіння. В передмові до листів Л. Каменев пише: „В них (листах) ми маємо славетніший документ нашої славетної епохи... Те, як реагував Ленін на різні епізоди, зосталося і зостанеться і ввійде важнішим елементом в культуру робітничого класу, що твориться... В листах Іллічевих перед нами справжні документи нової пролетарської культури... Ленінові листи до Горького написано в найглухішу, найтяжчу епоху робітничого руху... Вражають вони своєю бадьорістю, тоном глибокого переконання в те, що відновиться рух, певністю, що через великі жертви на нових путях, в нових умовах, але робітничий рух переможе перешкоди... Зброю Горького — художнє слово — В. Іл. цинив дуже високо і надавав їй величезного значіння...“

Охоплюють листи добу з 1908 по 1917 р., коли Ленін перебував в еміграції і мешкав в Женеві, Берліні, Кракові, Парижі, Пороніну.

Читач-літератор знайде в листах і кілька дуже віських слів про погляди В. Іл. на письменство, особливо що до початкувчих авторів (див. лист 17: „А робітникам з нашої школи дайте відповідь. Гарні хлопці. Один — поет, сердешний, все вірші пише і немає в

нього керівника, помічника, наставника і поради́ника“), або про ролі художнього слова лист: Можливість пошататись по Росії (по новій Росії) для революційного письменника, це значить можливість у сто раз більше вдарити потім Романових і К-о...

Видано книжку добре. Ціна — приступна.

Мих. Марусик

І. Полярний. — Чорні силуети. Новели. Охтирка 1925 р. 1000 прим. Ц. 10 коп.

Час од часу випливають отакі місцеві видання округових „кушів“ здебільшого (як і це) плужанських. Так видали колись (ім присвятив свій фейлетон В. Коряк — „Література сонгородів“) свої вірші тт. Ведмицький, Станко й Хоменко в Поїлуках, т. Лучанський в Ромнах... Тепер Охтирка демонструється. Не скажуть би вдало, але й те добре! — не на на глузд та сміх (як на Охтирку, звичайно, як на „куді“).

П'ять маленьких ескізів, малюнків, що за нерозумінням автора названі новелами. Бідачна на вокзальній асфальт „Мадонна“, мовляв. Петро — каменярь з п'яна б'є неповинну жінку. Комсомольці не приймають до себе дівчину через міщанське походження, хоч вона самовіддана працює на цегельні Бідачна Минька їде „зайцем“ в потязі й з бжевілля падає на рейки. Загратована тюрма, а навкруги міщанське життя — ось зміст ескізів т. Полярного. Фабули майже в одному немає. Мова трохи претензійна, з начитаних романів. Видно бажання писати й... невміння писати. Ранувато було книжку видавати — навіть для Охтирки. Добре, як сказали вже, що на глузд молодий автор не попаде.

Книгочий

Неоліф № 1. Літературно-виробничий журнал ново-ліво фронту. В-во СІМ. Москва. Грудень 1925 р. Ст. 48. Ц. 50 к.

Сімові дивно рекламували цей „Неоліф“. Синиця збиралася запалити море і... сіла в калюжу. Та яку калюжу! Більшого убозтва думки, більшої хаптурності й вразливої немілості, що межує з анальфетизмом (дивись у словник!) — не міг сподіватися від Сім'у найзапекліший ворог його. Не журнал, а ворона в пав'ячому пір'ї у манірній обкладинці, єдиному, чим так-сяк отой „Неоліф“ похвалитись може. Викинуті на смітник гроші і в ва і тих читачів, що їх спокусить тая обкладинка й гучний заголовок. Рецензувати зміст „Несліфу“ рука не підіймається, бо й наші рукописні Цирятинські то-що журнали ліпші від цієї макулатури. Але ж то-у Цирятині, а це у Москві, де Сім претендує на представництво української пролетарської літератури. Сім скомпрометував цим виданням не тільки себе, а й цю літературу — в цьому біда. Не викупає убогого змісту й передова „Заклик“, суть якої полягає в пропозиції вчитися й набувати знання. Дивуваша керівникам СІМ'у В. Гадзінському й Гр. Ко-

ляді, що не потрудилися навіть з себе видати кращого матеріалу, ні зі своїх пі опечених, що була, кращі речі друкували подекуди. Недбайливість доходить до того, що в журналі, де стоїть підпис „відповідальний редактор В. Гадзінський (це здачу, а спереду великими літерами „за редакцією Грицька Кольди“) вміщено листа того ж В. Гадзінського до „шановного редактора“. Сам собі лист пише! Цього уже й світ не бачив. Не вгріше й зміст того листа. В. Гадзінський попереджав редакцію „Червоного Шляху“, що не буде брати в ньому часті, зважаючи на лайливі рецензії на його книжку—аж доки не переміняться склад редакції „Черв. Шляху“. Бідний товариш Шумський! Бідні т.т. Яловий, Хвильовий і Тичина! Доведеться їм шукати іншого хліба

Але ми боїмося, що такі ж листи може одержати й „Неоліф“ від усіх його „нередакторів“. Не будемо брати участі ані в „Неоліфі“ ані взагалі в „Сімї“, поки там такі мудрі керівники сидять і дурниці роблять, з читачів глузуючи. Що так скоїться, ми певні, бо в ке кубанські гуртки „Сімї“ звертаються до „Плуга“, бачучи, що не в ті ворота були попали.

С. Пилипенко

Літературна сторінка „Комсомолец України“

Нарешті вийшла перша літсторінка в газеті „Комсомолец України“ (ч. 4). Заповнено її досить вдало і живо. Передова „До літературного молодця“ пояснює пекучу потребу в такій сторінці, трохи дає вказівки що до сучасного літгану, роботи в напрямку допомоги комсомольському літературному молоднякові по різних літорганізаціях та редакціях і кінчає закликом взяти участь в сторінці всім тим молодим силам, що їх числиться вже десятками. Некрологова стаття про С. Єсеніна відмічає велику втрату та з'ясовує причини тяжкої драми молодого талановитого поета, що дико й несподівано покінчив з своїм життям. Бадьорий настрої і з новими ноками робітничого побуту дає шкідливий Горбатова „Костя шахтар“. З поезій заслуговує уваги „Різдняний лист“ П. Голоти, хоча якесь дивне закінчення: „...Та вже тепер в село... не їдь... псує враження. Удалось передати ритм машини Софронюку в поезії „Машиніст“.

Велика стаття Ів. Момота „За учбу“ присвячена огляду комсомольської літтворчості, переважно розкиданій по різних журналах. Дістається і цілком слушно К. Якушевичу та троекратно видрукованому віршові Голубничого „Шефський ринок“. Загальний висновок статті—треба що молоднякові багато й багато вчитися і менше „задаватися“ своїми досягненнями.

Характерним для всієї сторінки є той факт, що переважна більшість авторів—члени „Плуга“ (Кириленко, Голога, Момот).

„Селянський Будинок“ ч. 11—12, Грудень. 1925 р. Орган Всеукраїн. Управління сільбудинками. Ст. 56. Ціна 30 коп. Тираж—4500 прим.

Появу журналу в свій час радо зустріли, бо ж він мав заповнити ту проталину, що існувала у нас в практиці політосвітньої роботи на селі. Нині, закінчуючи майже півтора роки своєї роботи, журнал вже своїм тиражем показав, що цілком цих надій він не виправдав. Винувате тут і ДВУ, що не зуміло як слід налагодити видавничу роботу свою з цим журналом, акуратним випуском чергових чисел, забезпечити відповідну громадську базу (та й матеріальну, бо всім відомо, як платить ДВУ гонорар співробітника своїх періодичних видань), винувата й редакція, що не змогла виправдати своїх векселів, відносно змісту журналу, його ролі для політосвітньої роботи на селі. Таким бідним, як і числа попередні, єсть і це число. Практичний робітник мало знайде в цьому числі порад та вказівок що до своєї роботи. Єдина стаття про організацію музеїв щось дасть, але цього ж замало для журналу. Решта, коли вижати воду, якої таки надто багато було і в журналі, робить малу послугу сільробітникам. На грані нового року треба побажати журналу іншого змісту, інших співробітників, дійсно живої думки, просякненої в кожному рядкові, духом практицизму та ясного уявлення потреб і хиб в роботі наших сільських політосвітчиків.

М. Б.

Сторінка „Селянського Письменника“ в газеті „Червоний Шлях“. Зінов'ївське 10/1 і 24/1-1926 року.

Зінов'ївський літгурток „Плуга“ зумів налагодити в місцевій газеті цікаву літсторінку „Селянського Письменника“. Комбінуючи різні статті, поезії, заклики, прозові малюнки, лозунги та хроніку плужанської роботи—ці сторінки свідчать про правильний путь літгуртка, міцний і культурний зв'язок з селянською письменницькою периферією. Звертають увагу нарис С. Добровольського „Тоді, як він умер“ Роботи, „З селянських настроїв“, поезії Григоровича, Юренка, статт. Ф. Божора. Вітаємо активних Зінов'ївських товаришів і бажаємо їхньої літсторінкою проторити шлях не одному селянському письменникові, яких ми маємо вже навіть не сотнями. Листування літгуртка показує, що сторінка вже має значну популярність.

М. Марусик

КОЖНИЙ ПЛУЖАНИН, СТУДІЄЦЬ ПОВИНЕН САМ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ ЖУРНАЛ „ПЛУЖАНИН“ І ВЕСТИ АГІТАЦІЮ ЗА ПЕРЕДПЛАТУ!!!

ВЕСЕЛАГОРІНКА

АНОНС! АНОНС! АНОНС! АНОНС!

В НЕВІДОМО-БЛИЗЬКОМУ ЧАСІ МАЄ **КОНЦЕРТ-МОНСТР**
— ВІДБУТИСЯ ДЕСЬ ГРАНДІОЗНИЙ —

З участю найвилатніших наших музи-
— кально-вокальних українських сил —

ПРОГРАМА ВЕЧОРА

I відділ

1. Дует „Коли розлучаються двоє“ — виконають **М. Хвильовий і В. Поліщук**. Му- зика **М. Зерова**, у рояля — **О. Дорошкевич**.
2. Со о „Ах, да пускай свет осуждает. Ах, да пускай клянет молва“... — виконає **В. Поліщук** (музика — вільна творчість автора).
3. Декламація „Достиг я вышей власти“ — виконає **М. Яловий** (у відповідному убранні президента ВАПЛІТ'е).
4. Доповідь „Похвала Глупости“ **Ів. Капустянського** (з акомпанімент. **В. Поліщука**).
5. Романс „Выхожу один я на дорогу“ — виконає **М. Христовий**, у рояля **Київ - Гарт і інші філії Гарту**.

II відділ

1. Тріо „Ой, закувала та сива зозуля“. — Співають: **Чернявський, Романович-Ткаченко, Філянський**. У рояля **С. Бфремов**.
2. Хор „Ми гайдаки, всі ми однакі Шли діди на муки, підуть і правнуки...“ — виконають члени „Ланки“.
3. Хор „Что день грядущий нам готовит“. Музика **М. Христового**, слова **Кова- ленка** (з Київ - Гарту), у рояля — **Гарбуз**. Співає — **Капела „Гарт“**.
4. Декламація „Чи бути, чи не бути, ось де заковика“ — монолог із „Гамлета“. Прочитає літорганізація „Молот“.
5. Гра на свистика „Блажен муж, иже не иде на совет нечестивых“ — виконає **П. Лісовий**. Акомпанують **Корж і Гордієнко**.

III відділ

1. Мелодекламація „Укрийте мене, укрийте“ — виконає **П. Тичина**.
2. Романс „Не искушай меня без нужды“ — виконає **Ів. Сенченко** разом з **О. Ко- пиленком**. У рояля **М. Хвильовий і В. Поліщук**.
3. Інцензізація романсу „Ужасно шумно в доме Шнеерзона“ — виконає **ВАПЛІТ'е**.
4. Соло- бас „Гром победы раздавался“ — виконає **С. Пилипенко** (інтерпретація спілки „Плуг“).

В кінці концерту роздача призів; 5 дипломів ВАПЛІТ'е, комплект журналу „Нео- ліф“, повний збірник творів групи „Авангард“.

Весь чистий прибуток від концерту піде на купівлю скла- нок і самовара для гостей і членів Вільної Академії Про- летарської Літератури (ВАПЛІТ'е). Замовлення на квитки надсилати до „Веселої Сторінки“ журналу „Плужанин“. Там же приймаються і пожертви на збудування помеш- кання для ВАПЛІТ'е

Оргкомісія концерту

ДРУЖНІЙ ШАРЖ

Ти в Тичини не раз крав. От і зараз розвер- нув я, глянув: прочитав.

(Не дивились очі довго,
Сором помішав).

Гроші гріб у „Плужанина“. Підійшов, сказав я: злодій.

Замахнувся ти граблями!
— Не чіпай.

— Ах та ох, розвійтесь муки, що вагою
впали з тебе.

— Спіє жито поетичне —
— А я — сам.

Хто ж в Острі pomoже жати,
Колоски тобі в'язати?

Розкотилось зерно — вrostіч...
„Вечір... ніч“.

Селянин

ПОЧТОВА СКРИНЬКА

Відповіді редакції:

Толу Хуртовині. „Косив лан у пана, дітьми жінкою в'язав... йшла з полудня хмара, ніччю впав туман“... Редакція вважає ці вірші за дуже слабкі. Радимо таки не минати Загулової поезиї“.

Вакуленкові (Богодухів). Вірші „В день смерті Леніна — не підійде. Ви взяли надто тяжку тему і тому, нічого дивного нема, коли Ваш вірш нічого не додає до того, що написано було на цю тему і в поезії і в прозі.“

І. Палівецьві. „Ой де забарились“. Дуже негарно Ви пишете: „трю х л и м и“ р-лом ралю — краю“, або „Журнокрилий плугів ляскіт“ і т. інше. Ассонанції на „ю“ вам рішуче не вдаються. А про те ваші твори значно кращі вже тих, що ми раніше з ними знайомилися.

Н. Сидоренкові. „На смерть Шевченка“. Вірші кволі. Вірніше це не вірші, а звичайнісенька римована проза. До того ж рими геть всі дієслівні. Читайте наш журнал і придивляйтесь як пишуть вірші П. Усенко та С. Сайко.

Чепурному (Бровари). Ви запитуєте, чи можна надсилати рукоп. журнал до „Плужанина“ для оцінки. Звичайно, надсилайте, про це писали ми в ч. 5 в статті „Стінна газета й рукоп. журнал“. Уважніше читайте весь матеріал журналу.

Кокотю С. (Куп'янське). Чи платить студієць членські внески до Плуга? Ні, не платить, але літгурток може такі встановити для того, щоб на ці гроші придбати книжок передплатити журналів, газет.

До спілки українських письменників „Плуг“

Шановні товариші!

Через те, що в нас на селі часто селяни вимагають революційних похорон, не бажаючи своїх рідних ховати по релігійному обряду, нашому дитячому хору при Васильківській семирічній трудовій школі приходится брати в цих похоронах участь. Звернувши увагу на те, що весь час доводиться співати „Жалбного марша“, який своїм змістом пристосований до похорон дійсних борців революції, а не звичайних громадян, а особливо октябріат, яких найбільше приходится проважати нашому дитячому хору, вирішили ми прохати Вас скласти більш відповідний для цієї мети вірш, що по своєму розміру був би такий, як і „Жалбний марш“, та щоб його можна було співати на той же мотив.

Таким чином за Рашою допомогою, ми зможемо піти на зустріч селянам і швидче будуватимемо вкупі з Вами нове життя, нові звичаї.

З піонерським вітанням Дитячий Виконавчий комітет.

На па адреса: с. Васильівка, Павлоградської округи, 7 річний тр. школі.

Від редакції: „Плуг“ подбав про це і ось в цьому числі уміщаємо на (стор. 15) одну спробу чл. Плуга Ол. Конторина. Надалі може ще хто напише.

Список уповноважених по розповсюдженню журналу „Плужанин“

(поч. див. ч. 4 і 5 за 1925 р.)

31. Герасименко К. М. (Пирятин, Прил. окр.), 32. Гоголь (м. Сквиря, Білоцер. окр.), 33. Еладов Г. А. (Бердичів, ред. „Рад. Шлях“), 34. Кохоть С. Г. (Купянськ, ред. газ. „Пірадя“), 35. Левченко В. Ол. (с. Чернигівка, Мелт окр.), 36. Лясківський Ол. Ул. (с. Іванків, Київ. окр.), 37. Нагорний, Ів. Р. (Суми, ред. газ. „Плуг і Молот“), 38. Палівець Ів. А. (Кремінчуг, ред. газ. „Рад. Селянин“), 39. Рипало Дм. (Первомайськ, ред. газ. „Селян. газета“), 40. Селянин Ів. (Олександрія), 41. Савицький М. І. (Качуг, Іркутської губ.), 42. Софенко Ан. П. (с. Каменеве, Білоцерк. окр.), 43. Суржаненко В. Ом. (с. Саврань, Первомайської окр.), 44. Самйленко В. М. (Біла Церква, Наросвіта), 45. Левицький Д. З. (с. Добровеличківка, Первом. окр.).

Потрібні уповноважені!

Редакція пошукує уповноважених по розповсюдженню журналу „Плужанин“. Проситься тих тов., що згодні взятися за розповсюдження нашого журналу, повідомити про це редакцію. З ними складається угода, висилається мандат і всі відповідні інструкції. Журнал відпускається в кредит зі книжкою в 15% з номінальної ціни, непродані примірники після одержання уповноваженим числа слідуючого повертаються до редакції за рахунок редакції. Журнал по виході з друку в першу чергу висилається уповноваженим та індив. передплатникам з першими погачами. Про вихід з друку журналу подається замітка в газетах: „Народний Учитель“, „Всти“ та „Радянське Село“.

Редакція прохає всі скарги на недержання журналу посылати до редакції, яка наводить справки на поchtі і висилає журнал вдруге.

Видає: Центральний Комітет Спілки Селянських Письменників „Плуг“

Редагує: Редколегія — С. Пилипенко, Ів. Сенченко, Мих. Биковець

56199

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТУ
НА ДВОХТИЖНЕВИЙ КООПЕРАТИВНИЙ ЛІТЕРАТУРНО-
МИСТЕЦЬКИЙ ТА ПОПУЛЯРНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

„НОВА ГРОМАДА“

Видав. Всеукраїнська книготорговельна та видавнича спілка „Книгоспілка“ за
 відповідальною редакцією А. Е. Геттлєра, при найблизкій участі О. П. Варави
 та В. Ш. Радлова

Адреса: ХАРКІВ, ГОРІНІВСЬКИЙ ПР., № 2.

На цілий рік (24 №№ багатолістр. журналу по 32 с. велик. форм.) 5 крб. На півроку (12 №№) 2 крб. 75 коп.
 На 3 місяці (6 №№) 1 крб. 50 к. За 7 крб. на р. кожний передплатник одержує 24 №№ „Нової Громади“
 й на 3 нарб. книжок на власн. вибір із катал. Книгоспілки, що їх буде розіслано всім передплатникам безкоштовно

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1926 ГОД НА ЕЖЕЧЕСЯЧНЫЙ ЛИТЕРАТУРНО-
ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ И НАУЧНО-ПУБЛИЦИСТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

„КРАСНАЯ НОВЬ“

под редакцией: А. ВОРОНСКОГО, В.А. СОРЕННА и Е.А. ЯРОСЛАВСКОГО

Год издания шестой

Отделы журнала: Художественное слово, Политико-экономический, Историю, Научно-популярный, От земель и городов, За рубежом, Литературные края, Библиографии.
 В 1926 году в журнале „КРАСНАЯ НОВЬ“ будет напечатано: романы, повести, рассказы: А. Толстого, А. Чехова, А. Асенова, Н.в. Ефремова, Б. Пильняка, Е. Бабаля, В. Иванова, В.ч. Митина и других авторов.

Условий підписки: На год 18 руб., на півроку 9 р., на 3 м. 4 р. 50 к. Підписки приймається в центрі Партизанських і
 підписки подають Госздата /Періодсентор/: Москва, Воздвиженка 10/2 і во всіх проєкційних відділеннях
 Госздата, а також в конторах і у уповноважених ПЕРІОДСЕНТОРА.

2-й

рпн видання

ВІДКРИТО ПЕРЕДПЛАТУ НА 1926 РІК

на популярно-науковий, ілюстрований
 сільсько-господарський двохтижниковик

24

числа на рік

„ПОЛТАВСЬКИЙ СЕЛЯНИН“

ВИДАННЯ ПОЛТАВСЬКОЇ С.-Г. ДОСВІДНОЇ СТАНЦІЇ

„ПОЛТАВСЬКИЙ СЕЛЯНИН“ ставить собі завдання освітлювати всі
 питання сільського господарства Лівобережного лісостепу України
 та частини суміжної степової смуги

В „ПОЛТАВСЬКОМУ СЕЛЯНИНОВІ“ беруть постійну участь досвідні станції,
 видатні наукові, громадсько-агрономічні й кооперативні сили

„Полтавський Селянин“ виходить двічі на місяць книжками від 1 1/2 до 2 ар.

Всі передплатники, що передплатять часопис до 1-го лютого і внесуть гроші
 не менше, як за півроку, ді- **ШІСТЬ СОРТІВ** городнього високо-
 стануть без усякої доплати сортного насіння

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

на рік — 4 крб., на 1/2 р. — 2 крб. 40 к., на 3 міс. — 1 крб. 25 к. на 1 міс. — 30 к.

Передплату приймається безпосередньо в конторі часопису — Полтава, Пушкінська вул., 33,
 по всіх агропунктах і уповноважених, яким ввадено належні повноваження.

Видавець — Полтавська с.-г. Дослідна станція.

Редактор — Редюклетія.

Ціна 30 коп.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ! — ЖУРНАЛ — ЧИТАЙТЕ!

„ПЛУЖАНИН“

2-й РІК ВИДАВАННЯ

Популярний літературний орган
СПІЛКИ СЕЛЯНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ „ПЛУГ“

Видає в Харкові Центральний Комітет „ПЛУГА“

За редакцією С. ПИЛИПЕНКА, Ів. СЕНЧЕНКА, Мих. БИКОВЦЯ

Журнал виходить двічі на місяць окремими випусками в 2-3 друк. арк. (32-43 стор.) з фотографіями письменників, літературних подій і т. п.

Кожному початкуючому письменникові, сількорові, навчителів мови, літератури, сільбуду, хат-читальні, школі трудовій, професійній, педтехникуму, ІНО, клубу, літгуртові

журнал „ПЛУЖАНИН“ принесе допомогу, дасть нову, повну інформацію про літературно-мистецьке життя України, СРСР, закордону, навчить краще писати художні твори, розповість про Спілку Селянських Письменників „Плуг“

Програм журналу: організація літруху, теорія й літтехніка, художній розділ, літ-дискусія, наш побут, хроніка, критика й бібліографія, весела сторінка, поштова скринька.

ЖУРНАЛ РЕКОМЕНДОВАНО Наукпедкомом Головоцвху Н. К. О. для вчителів і учнів старших груп трудової школи та Сельметодкомом Упр. Політосвіти НКО для хат-читальень і сільбудів.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1926 РІК:

На 6 міс.—6 кн.	1 карб. 70 к.
„ 3 „ 3 „	„ 90 „
„ 1 „ 1 „	„ 30 „

Комплект за 1925 р.—6 кн. . 1—50 к.
Окреме число (з перес.) . . . — 30 „

Журнал можна набувати в уповноважених редакції, по філіях спілки „Плуг“, по літгуртках, в редакціях газет, в книгарнях Державного Видавництва України.

Передплату надсилають поштовими переказами (невеликі суми можна дрібними поштовими марками).

Адреса: Харків, Пушкінська вул. Ч. 24, редакція журналу „Плужанин“

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ЩОДЕННУ ВЕЛИКУ ГАЗЕТУ — „ВІСТИ ВУЦВК“

з щотижневим безплатним літерет.-науковим додатком „КУЛЬТУРА І ПОВУТ“

ТА З ДВОХТИЖНЕВИМ БАГАТО ІЛЮСТРОВАНИМ
ЛІТЕРАТУРНО-ХОУДОЖНІМ ЖУРНАЛОМ „ВСЕСВІТ“

ЦІНА НА МІСЯЦЬ:

Газета „ВІСТИ ВУЦВК“

Журнал „ВСЕСВІТ“

1 карб. по звичайній передплаті.
1 карб. 50 коп. по обов'язковій передплаті.
1 дол. 50 цент. по - за межами СРСР.

60 коп.

По - за межами СРСР 50 центів

ПЕРЕДПЛАТА ПРИЙМАЄТЬСЯ:

В Головному конторі газети „ВІСТИ ВУЦВК“—Харків, вул. Лібінєхта, 1'. В усіх окремних та районних уповноважених, які мають на це відповідні доручення. В поштово-телеграфних установах та касах Українбанку